Тошкент оқшоми

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

№ 135-136 (9.025 — 9.026) * 1997 йил 28 ноябрь, жума * Сотувда эркин нархда

ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЯКУНЛАЙЛИК

ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИ СЕССИЯСИ

Кеча биринчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгашининг олтинчи сессияси бўлиб ўтди.

Сессияда Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов Тошкент шаҳрида ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар асосий йўналишларининг амалга оширилиши ва 1997 йилни муваффақиятли якунлаш вазифалари тўғрисида маъруза қилди.

Маърузачи таъкидлаб ўтганидек, шаҳарда иқтисодиёт ва ижтимоий соҳани туб ўзгартиришга қаратилган ислоҳотлар изчил амалга оширилмоқда. Инсон манфаатлари йили вазифаларини муваффақиятли бажариш учун зарур чора-тадбирлар кўриляпти.

Шу йилнинг ўн ойи мобайнида пойтахт саноат корхоналарида 88,9 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши 119,8 фоизни ташкил этди. Саноат маҳсулоти умумий ҳажмининг 89,3 фоизи давлатга қарашли бўлмаган корхоналар ҳиссасига тўғри келади.

Йил бошидан бери хўжалик юритувчи корхона ва ташкилотлар 21,6 миллиард сўмлик фойда олдилар.

Шу билан бир қаторда кўрилаётган чораларга қарамасдан ҳали ҳам 79 та корхона зарар кўриб ишлаяпти. Ўзаро тўловларнинг қониқарсиз аҳволдалиги сабабли дебитор ва кредитор қарзлар ортиб бормоқда. Бозорни яхши ўрганмаслик, маркетинг хизмати йўлга қўйилмаганлиги, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар рақобатбардош эмаслиги ҳам бунга сабаб бўлмоқда. Шу туфайли омборлардаги меъёрдан ортиқ тайёр маҳсулотлар ҳажмлари ортиб бормоқда.

Шаҳарда инвестиция фаолияти кучайиб боряпти.

Шу йилнинг 10 ойида пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига 54,2 миллиард сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди. 357 минг квадрат метр уй-жой, кўпгина ижтимоий соҳа иншоотлари қуриб битказилди. Тошкентнинг Эски шаҳар қисмини қайта қуриш ва обод этиш ишлари давом эттирилмоқда.

Пойтахтнинг сертификат уй-жойлар қуриш бўйича тажрибаси бу йил мамлакат бўйлаб кенг оммалаштирилди. Йил бошидан бери шаҳарда ана шундай турар жойлар қурилишида 1,6 миллиард сўмлик маблағ ўзлаштирилди. Давлат ва аҳоли маблағларини жалб этган ҳолда ҳозиргача 41 та кўп хонали турар жой биноси фойдаланишга топширилди.

Ўзбекистонда хорижий сармояларга яратилган қулай шароитлар ва имтиёзлар шаҳар иқтисодиётига ҳам чет эл инвестицияларини жалб этишни кўпайтириш имконини бермоқда. Шаҳар ҳокимлигида Сармоялар бош бошқармаси ташкил этилган. У АҚШ, Германия, Туркия, Словакия ва бошқа чет эллик шериклар билан биргаликда истиқболли лойиҳаларни амалга оширишга киришган. Жумладан, американиклар билан «Роҳат» кўли атрофида гольф-клуб, турк шериклар билан эса чой қадоқлаш фабрикаси қурилиши ниҳоясига етмоқда. Германия ва Словакия фирма ва компаниялари билан ҳамкорликда эса квартираларга ўрнатиладиган водопровод арматуралари, шунингдек сув ва иссиқлик ўлчагичлари ишлаб чиқарадиган корхоналар барпо этилмоқда. Хорижий сармоялар жалб этилган ҳолда меҳмонхоналар, супермаркетлар, амалий бизнес-марказ ва бошқа иншоотлар қуриляпти.

Шаҳар транспорти, алоқа ишини яхшилаш учун зарур чоралар кўрилмоқда.

Шаҳар аҳолисининг ҳаққоний эътирозлари ҳисобга олинган ҳолда ҳозирги пайтда пойтахтни ободонлаштириш ва ҳудудларни тозалашга алоҳида эътибор қаратилган. Сўнгги йилларда турар жой биноларини капитал таъмирлаш ҳажмлари кескин ортди. Агар ўтган йили 300 та кўп қаватли турар жой биноси капитал таъмирлашдан чиққан бўлса, бу йил улар сони 500 тага етказилади. Ахлатни ташиб чиқиб кетадиган кўплаб хорижий техника воситалари харид қилинаяпти. Жаҳон банки ҳамда Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки кредитлари бўйича Тошкентда яқин вақт ичида ахлатни қайта ишлайдиган завод қурилиши бошланади.

Шаҳарда Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур ҳамда «Таълим тўғрисида»ги қонун талабларини бажариш бўйича кенг кўламли ишлар бошлаб юборилди. Ўқув юртларининг моддий-техника негизи мустаҳкамланмоқда, коллеж ва лицейлар ташкил этиляпти.

Инсон манфаатлари йилида соғлиқни сақлаш, маданият муассасаларига катта эътибор қаратилиб, улар ишидаги муаммолар изчил ҳал этиб келиняпти.

Маъруза бўйича муҳокамада сўзга чиққан депутатлардан Мирзо Улуғбек туманининг ҳокими Абдуазим Мажидов, «Тез ва шошилинч ёрдам» касалхонасининг бош врачи Тоҳир Миродилов, «Малика» ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси Рустам Ғуломов, шунингдек шаҳар Савдо, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш департаменти бошлиғи вазифасини бажарувчи Солиҳ Муслимов, халқ таълими бош бошқармаси бошлиғи Ҳамидулла Йўлдошев ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, Инсон манфаатлари йилини муваффақиятли якунлаш юзасидан аниқ таклиф ва мулоҳазаларини билдирдилар.

Сессия 14-Феруза сайлов округидан сайланган Тошкент шаҳар кенгаши депутати Адҳамжон Миржалиловнинг ваколатини тасдиқлади.

Сессия Тошкент шаҳар ҳокимининг «Тошкент шаҳар маҳкамаси тузилмасини такомиллаштириш тўғрисида», «Тошкент шаҳар ҳокимлигининг Санитария-эпидемиология бош бошқармасини ташкил этиш тўғрисида», «Савдо, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш департаментини ташкил этиш тўғрисида», «Корхоналарни рўйхатга ва савдо тармоқларини ҳисобга олиш бошқармасини ўзгартириш тўғрисида»ги қарорларини тасдиқлади.

Сессия Раҳимжон Рўзимуҳамедовни Ахборот-таҳлил гуруҳи раҳбари — мақоми бўйича шаҳар ҳокими ўринбосари лавозимида тасдиқлади, баъзи бошқа ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Шу билан биринчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгашининг олтинчи сессияси ўз ишини якунлади.

Ярмаркалар

БЕВОСИТА АЛОҚАЛАР ЎРНАТИЛМОҚДА

«Нон-паста» ҳиссадорлик жамиятида қандолат ва макарон маҳсулотларининг республика кўргазма-ярмаркаси очилди. Унда Ўзбекистоннинг барча вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасининг 50 дан ортиқ йирик ишлаб чиқариш корхоналари вакиллари ўз маҳсулотларини намойиш этишмоқда. Ярмаркани «Ўздонмаҳсулот» корпорацияси «Ўзбексавдо» ва «Ўзбекбирлашув» билан ҳамкорликда ташкил этган.

— Бугунги ярмаркадан ниятимиз республика ишлаб чиқариш ва савдо корхоналари мақсад ва интилишларини бир-бирига яқинлаштиришдан иборат, — дейди бизга «Ўзбекдонмаҳсулот» корпорациясининг нон, макарон ва қандолат саноати бошқармаси бошлиғи А. Аюпов. — Бугунги ярмарка олдингилардан ишлаб чиқарувчиларнинг ўз имкониятларидан келиб чиққан ҳолда савдо корхоналари билан маҳсулот етказиб бериш юзасидан тўғридан тўғри шартнома имзолашлари мумкинлиги билан фарқланади. Қолаверса ушбу ярмарка бизнинг корхоналаримиз томонидан тайёрланаётган маҳсулотлар ҳам сифат, ҳам ташқи кўриниши жиҳатидан хорижникидан мутлақо қолишмайдиган даражада эканлигини ёрқин намойиш этмоқда.

Айниқса кўргазма қатнашчиларида Самарқанд вилоятининг «Ҳайдар-бобо» масъулияти чекланган корхонаси маҳсулотлари катта қизиқиш уйғотди. Ушбу корхонанинг йиллик қуввати 10 минг тоннадан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этади. Яқинда улар «Алгоритм» заводидан маҳсулот жойлаш линиясини сотиб олишди. Яқин кунлар ичида «Ҳайдар-бобо» ўз базасида Италиянинг «Паван» фирмаси билан ҳамкорликда қўшма корхона очишни режалаштирмоқда.

Шунингдек, ярмаркада Тошкент корхоналари «Одил нон», «Нон-паста» ҳиссадорлик жамиятлари билан бир қаторда «Руста-қандолат», «Лочира-мак», «Ўрамакулча», «Қуштили» ҳамда американиклар билан «Руста-қандолат» базасида ташкил этилган «Суфра» қўшма корхонаси вакиллари ҳам ўзларининг ранг-баранг маҳсулотлари билан қатнашмоқдалар.

Ярмарка 29 ноябргача давом этади.

Бугун «Ўзмевасабзавотхолдинг» компанияси томонидан ташкил этилган республика улгуржи ярмарка ўз ишини давом эттирмоқда. Унинг ишида республиканинг барча консерва, ароқ-вино маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналар ва шу йўналишдаги қўшма корхоналар ҳам қатнашмоқда. Республика тармоқ корхоналарининг ишлаб чиқариш базаси билан яқиндан танишиш ва ўзбекистонликлар билан тўғридан-тўғри алоқа боғлаш мақсадида республикамизга юқоридаги компаниянинг Белоруссия, Украина ва россиялик шериклари ташриф буюришди.

Маҳмуд ОРИПОВ.

СУРАТЛАРДА: ярмарка ишидан лавҳалар.

Учрашувлар

ҚУЙИ МАТБУОТНИНГ МАСЪУЛИЯТЛИ ВАЗИФАЛАРИ

Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фонди Тошкент шаҳар бўлими қуйи матбуот таҳририятларидаги учрашувларни давом эттирмоқда. Навбатдаги бундай учрашув Тошкент Давлат педагогика институтининг «Маърифат йўлида» ва «Педагог» кўп нусхали газеталари таҳририятларида бўлиб ўтди.

Бўлим ходимлари ҳамда кўп нусхали газеталар таҳририяти ижодий жамоаси «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини манфаатдорлик билан муҳокама этдилар ва ушбу жуда муҳим ҳужжат тўғрисида ўз фикр-мулоҳазалари, лойиҳага қўшимча ва таклифларни билдирдилар.

Шундан сўнг «Педагог» газетаси муҳаррири А. Балич бугунги кунда ушбу нашрлар олдида турган масъулиятли вазифалар тўғрисида батафсил сўзлаб берди. Ушбу қуйи матбуот нашрлари давр талаби асосида фаолиятларини такомиллаштириб бормоқдалар. Айниқса Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур ҳамда «Таълим тўғрисида»ги қонун амалга оширилаётган бугунги кунда улар олдида жуда муҳим ва долзарб вазифалар турибди.

Фонд Тошкент шаҳар бўлими ижрочи директори Абдулла Сулаймонхўжаев ана шуларга батафсил тўхталар экан, қуйи матбуот нашрлари таъсирчанлигини ошириш, таҳририятлар олдида турган муаммоларни ҳал этиш бўйича ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

Самимий ва ошкоралик руҳида ўтган бу учрашув якунида ушбу қуйи матбуот нашрлари таҳририяти билан фонд Тошкент шаҳар бўлими ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш режалари белгилаб олинди.

Тадбирлар

ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТ МАВЗУСИДА

Айни кунларда ўқув юртлари, меҳнат жамоаларида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси мавзусидаги маърифий-тарғибот кечалари ўтказилмоқда.

Сергели туманидаги 6-мактаб лицейида ҳам ана шундай тадбир бўлиб ўтди. Бу мактаб асосан ҳуқуқий илмларни чуқур ўргатишга ихтисослаштирилган бўлиб, ўқув дастурида чет эллар қонунчилиги тажрибаларини ўрганишга ҳам кенг ўрин ажратилган. Маърифий кечада ўқувчилар тарих фанлари доктори, профессор Карим Норматовнинг «Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастури тўғрисида»ги маърузасини катта эътибор билан тингладилар. Жамият, одамлар, одатлар, маънавият ва ҳуқуқ мавзусида қизиқарли савол-жавоблар бўлди. Сўнгра тўпланганларга мактаб ўқувчилари томонидан тайёрланган маданий дастур ва ҳуқуқий тарбия хусусида бадиий саҳна кўринишлари намойиш этилди.

Ботир ҲАСАНОВ.

Футбол

«БИЛЛУР КУБОК» — «ПАХТАКОР»ДА!

Бу йилги футбол мавсуми ҳам одатдагидек Ўзбекистон «Биллур кубоги» соврини учун мусобақанинг финал учрашуви билан якунланди.

Сешанба куни «Пахтакор» марказий стадионида бўлиб ўтган ўйинда анчагина совуқ об-ҳавога қарамасдан 20 мингдан зиёд футбол мухлислари тўпландилар. Майдонда худди ўтган йилдагидек яна «Пахтакор» ва «Нефтчи» жамоалари ҳал қилувчи ўйинни бошладилар. Учрашув дарҳол шиддатли тус олди. 12-дақиқадаёқ меҳмонлар ҳисобни очишга муваффақ бўлдилар. Шундан сўнг «Пахтакор» ҳам кетма-кет ҳужумларни кучайтирди. 39-дақиқадаги шундай вазиятларнинг бирида меҳмонлар пахтакорчи Миржалол Қосимовни шундоққина жарима майдонида чалиб йиқитишдан ўзга чора топа олмадилар. Натижада Азамат Абдураимов 11 метрли жарима тўпини бехато амалга оширди. Биринчи бўлим ана шундай дуранг натижа билан якунланди.

Ўйиннинг 79-дақиқасида меҳмонлардан Рустам Дўрмонов «Нефтчи»ни яна ҳисобда олдинга олиб чиқди. Аммо

орадан кўп ўтмай пахтакорчи Андрей Акопянц ҳисобни тенглаштиргач, асосий вақт 2:2 дуранг билан якунланди.

Шу ўринда сўнгги учрашувнинг ниҳоятда асабий руҳда ўтганлигини айтиш жоиздир. Масалан, 12-дақиқада «Нефтчи»нинг бош мураббийси Юрий Саркисян ҳакамга нисбатан қўпол муомаласи учун майдондан четлатилиб, томошабинлар сафига ўтказилди. Шунингдек, 87-дақиқада Рустам Дўрмоновнинг ўйиндан четлаштирилиши, Мурод Отажоновнинг бир неча бор қўпол ҳаракатлари ҳам ўйин шиддатига салбий таъсир кўрсатди.

Шундай қилиб, асосий вақтдаги ҳисоб тенг эканлиги сабабли иккита 15 дақиқалик қўшимча вақт белгиланди. Ниҳоят, финалнинг 118-дақиқасида «Пахтакор» ўйинчиси Андрей Акопянц ҳал қилувчи «биллур гол»ни «Нефтчи» дарвозасига йўллади. Ҳисоб — 3:2. «Биллур кубок» яна пойтахтга қайтди!

Қизиқ мутаносиблик: ўтган йили ҳам МҲСК майдонида ўтган ўйинда финалга «Пахтакор» ва «Нефтчи» тушиб, асосий ва қўшимча вақтлар тенг ҳисоб билан тугаган эди. Ўшанда «Нефтчи» 11 метрлик жарима тўпларини тепишда ғолиб чиққан эди. «Пахтакор»чи Андрей Акопянц энг сўнгги ҳал қилувчи тўпни тепишда хатога йўл қўйган эди. Мана бу йил Андрей ўша хатосини ажойиб тарзда тузатди.

Ўзбекистон «Биллур кубоги» ўйинлари бошланган 1992 йилдан буён бу совринни «Нефтчи», «Навбаҳор» ва «Пахтакор» (1993, 1997) жамоалари икки мартадан қўлга киритганлар.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

СУРАТЛАРДА: Ўзбекистон «Биллур кубоги» финал ўйинидан лавҳалар.

Рашид Галиев олган суратлар.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов кеча Покистон элчиси Шаҳриёр Рашед, Янги Зеландия элчиси Жон Питер Ларкиндейл, Филиппин элчиси Жейм Салседо Баутистанинг ишонч ёрлиқларини қабул қилди.

● Вазирлар Маҳкамаси «Аҳмад ал-Фарғоний таваллудининг 1200 йиллигини нишонлаш тўғрисида» қарор қабул қилди. Унга мувофиқ ушбу сана 1998 йилда ЮНЕСКО иштирокида кенг миқёсда нишонланадиган бўлди.

● Наманган вилояти пахтакорлари қабул пунктларига 280 минг тонна хом ашё етказиб бериб, пахта тайёрлаш бўйича давлат буюртмасини адо этдилар.

● Давлат мулк қўмитаси, Фарғона вилоят ҳокимлиги ва Хорижий сармоялар бўйича республика агентлиги томонидан Фарғонада «Фарғонада бизнес қилинг» минтақавий семинар-кенгаши ўтказилди. Унда 40 дан ортиқ хорижий мамлакатлар ваколатхоналари, фирма ва компанияларнинг вакиллари ҳам иштирок этдилар.

● Бугун Жиззахда Тошкент, Сирдарё ва Жиззах вилоятларида кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришга бағишланган минтақавий анжуман ўтказилмоқда.

● Тошкент вилоятининг Юқори Чирчиқ ва Қибрай туманларидаги машина-трактор саройлари қишлоқ хўжалик техникасига ишлаб чиқариш-техника ва сервис хизмати кўрсатиш давлат акциядорлик машина-трактор саройларига айлантирилди. Эндиликда улар акцияларининг бир қисми эркин савдода, шу жумладан хорижий сармоядорларга ҳам сотилади.

● Тошкент вилояти фаолларининг йиғилишида иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш, аҳолига тиббий, савдо ва маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш, шунингдек, ташкилий масалалар кўриб чиқилди.

● Бугун Ўзбекистонда АҚШнинг Тинчлик корпуси иш бошлаганига 5 йил тўлди. 1992 йил ноябрь ойидан буён 200 нафар американик кўнгилли мамлакатимизда аҳолини инглиз тилига ўргатишда ҳамда бизнесни ривожлантириш масалаларида ёрдам кўрсатмоқда. Бугунги кунда республиканинг 37 та шаҳрида 68 нафар кўнгилли ана шу ишларни давом эттиряпти.

● Кеча Тошкентда «Агротех-97» анжумани иш бошлади. Унда қишлоқ хўжалигига замонавий техникани жорий этиш, бу техникага сервис хизмати кўрсатишни такомиллаштириш масалалари муҳокама этиляпти.

● Кеча Россия Федерацияси Свердлов вилоятининг губернатори Эдуард Россель Тошкентга амалий ташриф билан келди.

ЖАҲОНДА

● Бош вазир Ўткир Султонов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси делегациясининг АҚШга ташрифи ниҳоясига етди. Делегация таркибидаги молия-банк ходимлари ва ишбилармон доиралар вакиллари Нью-Йоркда «Ўзбекистонда бизнес қилинг» анжуманида иштирок этдилар. Бош вазир Ўткир Султонов АҚШ давлат котибининг биринчи ўринбосари С. Тэлбот, энергетика вазири Ф. Пенья билан учрашди. Чикаго шаҳрида Ўзбекистонга сармоя киритиш имкониятлари тақдимоти бўлиб ўтди. Музокаралар якунида АҚШ банклари Ўзбекистонда болалар озиқ-овқати ишлаб чиқариш бўйича ускуналар сотиб олиш учун 5,4 миллион долларлик кредит ажратди. «Кейс» корпорацияси эса «Умид» жамғармасига 100 минг доллар миқдорида грант ажратди.

● Тожикистонда Резвон Садиров жангарилари томонидан Франциянинг икки нафар фуқароси гаровга олинганлиги муносабати билан АҚШ маъмурияти ўз фуқароларига Тожикистонни тарк этишни маслаҳат берди.

● Молдова Президенти Петру Лучинский Бокуда расмий ташриф билан бўлиб, Озарбайжон Президенти Ҳайдар Алиев билан икки томонлама ҳамкорлик, жумладан Каспий нефтини Европага узатиш соҳасида ҳамкорлик қилиш масалаларини муҳокама этди.

● Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоевнинг Германияга расмий ташрифи ниҳоясига етди. У ГФР канцлери Гельмут Коль билан икки мамлакат ўртасида иқтисодий муносабатларни янада ривожлантириш истиқболларини муҳокама этди.

● Бухарестда Руминия, Украина ва Польша Президентлари бу мамлакатлар ўртасидаги иқтисодий алоқаларни ривожлантириш ҳамда минтақавий хавфсизлик муаммоларини муҳокама этдилар.

● Канаданинг Ванкувер шаҳрида бўлиб ўтган Осиё — Тинч океани иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг йиллик анъанавий олий даражадаги учрашувида Вьетнам, Россия ва Перу ушбу ташкилотга аъзо қилиб олингандан сўнг бу минтақавий ташкилот аъзоларининг сони 18 тадан 21 тага етди.

● Россия Президенти Борис Ельциннинг Чеченистонга бориши эълон қилинди. Аммо Президентнинг матбуот котиби Сергей Ястржембскийнинг бу хабарга ойдинлик киритиши бўйича, ана шундай сафар «Борис Ельциннинг узоқ муддатли режасидан» ўрин олган.

● Афғонистон шимолий ҳудудларини назорати остида ушлаб турган генерал Рашид Дўстум аввал сафдоши бўлган, сўнг уни ҳокимиятдан четлаштирган Абдул Маликнинг қароргоҳи жойлашган Фарёб вилоятининг маркази Маймана шаҳрини қўлга киритди. Шундан сўнг у Эрон маъмурларидан бу ерда бошпана топган Абдул Маликни унинг қўлига топширишларини сўраб мурожаат этди.

● Японияда қимматли қоғозлар билан савдо-сотиқ қилувчи энг йириклардан бири ҳисобланган «Ямаити сёкон» компаниясининг синиши фақат бу мамлакатнинггина эмас, балки жаҳон молия бозорида ҳам кескин танглikни юзага келтирди. Бу танглikни юмшатиш мақсадида Халқаро валюта фонди «Осиё йўлбарслари» ҳисобланган Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларига 68 миллиард доллар кредит ажратди.

Санъат

ХИТОЙ КИНОСИ КУНЛАРИ

БУГУН

Республика киночилар уйида Хитой киноси кунлари очилди. Санъат ихлосмандлари «Хитой—96» ҳужжатли фильми ва 1996 йилда Канадада ўтган халқаро фестиваль совриндори бўлган «Чопқир от» бадиий фильмларини мириқиб томоша қилишди. «Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси, Хитой Халқ Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси, Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари кенгаши ташаббуси билан ўтказилаётган мазкур санъат анжуманидан «Бугунги Хитой» суратлар кўргазмаси ҳам ўрин олган.

Хитой киноси кунлари тадбири доирасида ушбу Шарқ мамлакатининг «Хитой варраклари», «Мусиқали кўнгил», «Менинг қизим» каби энг сара фильмлари ҳам намойиш этилади. Тадбир 1 декабрда якунланади.

Дилшод ИСМОИЛОВ.

Тарғибот

ДАВРА СУҲБАТЛАРИ

Тошкент Давлат юридик институти ҳузурида ташкил этилган ҳуқуқий маърифат — тарғибот маркази маърузачилар гуруҳи аъзолари пойтахтимиз туманлардаги маҳаллаларда «Ўзбекистон Республикаси Конституциясида фуқароларнинг эрк ва ҳуқуқлари» мавзуида давра суҳбатларини ўтказмоқдалар. Ана шундай мавзудаги учрашув Мирзо Улуғбек туманидаги «Мустақиллик» маҳалласида ҳам бўлиб ўтди.

Кечада сўзга чиққан ҳуқуқшунос олимлар, мутахассислар фуқароларнинг конституция бўйича мустаҳкамланган ҳақ-ҳуқуқлари, уларнинг кафолатланиши, бурч ва мажбуриятлари тўғрисида батафсил тўхталиб ўтдилар. Тадбир қизиқарли савол-жавоблар, мунозара ва баҳслар доирасида ўтди.

Очил ҲАЗРАТОВ.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни олдидан

ИНСОН ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИ УСТУВОР

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя этиш, уларнинг эркинликларини мустаҳкамлаш ва таъминлаш мустақил давлатимизнинг олий мақсади эканлиги 1992 йил 8 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Конституциясида ўз ифодасини топди. Мазкур қомус жамиятимизда шахснинг ҳуқуқ ва эркинликлари давлат фаолиятининг энг муҳим соҳаси эканлигини шак-шубҳасиз тасдиқлайди. Инсон ҳуқуқлари умумий декларациясида эътироф этилган шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳурмат этиш тушунчаси Конституцияга унинг асосий тамойиллари сифатида киритилган.

Ушбу тамойилнинг энг муҳим талаби Асосий Қонунимизнинг 26-моддасида белгиланган бўлиб, унга кўра «Жиноят» содир этганликда айбланаётган ҳар бир шахснинг иши судда қонуний тартибда, ошкора кўриб чиқилиб, унинг айби аниқланмагунча у айбдор ҳисобланмайди. Судда айбланаётган шахсга ўзини ҳимоя қилиш учун барча шароитлар таъминлаб берилади. Ҳеч ким қийноққа солиниши, зўравонликка, шафқатсиз ёки инсон қадр-қимматини камситувчи бошқа тарздаги тазйиққа дучор этилиши мумкин эмас. Ҳеч кимда унинг розилигисиз тиббий ёки илмий тажрибалар ўтказилиши мумкин эмас деган қоидалар мустаҳкамланган.

Шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларининг асосий белгилари бўлган фуқароларнинг шахсий ҳаёти, уй-жойининг даҳлсизлиги, ёзишмалар, тинтув ўтказиш ва телефонда сўзлашувларнинг сир тутилиши ва уни ошкор қилиш мумкин эмаслиги ҳам Конституциямизнинг 27-моддасида мустаҳкамлаб қўйилган. Қонун давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг қонун талабига зид хатти-ҳаракатларига кескин тўсиқ қўйди. Давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг бундай хатти-ҳаракатлари оқибатида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинлигига моддий ёки маънавий зарар етказилган тақдирда, уларга етказилган зиён белгиланган тартибда ундирилишининг қонуний асосда ҳал этилиши албатта фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимоясининг мустаҳкам омили бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 31-моддасида фуқароларнинг асосий ҳуқуқларидан бири — виждон эркинлиги мустаҳкамлаб берилган. Жумладан, «Ҳамма учун виждон эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон хоҳлаган динга эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга. Диний қарашларни мажбуран сингдиришга йўл қўйилмайди», дейилади.

Бугунги кунда мамлакатимизда диний ташкилотлар қонунга мувофиқ эркин фаолият кўрсатмоқда, диний маросимлар эркин ўтказилмоқда, диндорлар ўз фикрларини бемалол эркин баён этмоқдалар, диний адабиётлар нашр этиш кенгайтирилмоқда, динга оид объектлар диндорларга қайтарилмоқда, дин арбоблари ижтимоий ҳаётнинг турли соҳаларида фаол қатнашмоқдалар. Хуллас, диний ташкилотлар ва диндорлар жамият ҳаётининг барча соҳаларида умуминсоний қадриятларни қарор топтириш ишида тенг ҳуқуқли асосда иштирок этмоқдалар.

Республикамиз Олий Кенгаши томонидан қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги қонун юқоридаги фикрларимизни тасдиқловчи ҳуқуқий актдир.

Қонуннинг 3-моддасига мувофиқ, Виждон эркинлиги ҳуқуқи ҳуқуқий категория сифатида, бир томондан эътиқод эркинлигини, яъни ҳар қандай динни эркин танлаб олиш ҳуқуқини, иккинчи томондан эса даҳрийлик эркинлигини, яъни ҳеч қандай динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқини ўз ичига олади. Виждон эркинлиги ҳуқуқи фуқароларнинг энг муҳим конституциявий ҳуқуқларидан биридир. Виждон эркинлиги — жамиятнинг чинакам маданийлиги кўрсаткичларидан биридир ва инсонларни эътиқодига қараб «ўз одами» ва «бегона»га, «диндор» ва ёки «ғайридин»га ажратишликни тамомила инкор этади.

Давлат ва инсон ўртасидаги муносабатларда фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқлари муаммолари ўта муҳим аҳамият касб этиб келган ва ҳозир ҳам шундай аҳамиятга моликдир. Шу боис мамлакатимиз Асосий қонунида бунга жиддий эътибор берилган. Чунки фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқлари давлат ҳокимиятини ташкил этиш ва уни амалга ошириш, демократияни ривожлантириш, ҳуқуқий давлатни барпо этиш, фуқароларнинг жамият ва давлат ишларини бошқаришдаги иштироки каби қатор умумий масалалар билан, бевосита боғлиқ ва улардан келиб чиқади.

Конституциямизнинг 32-моддасида «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ҳамда ўз вакиллари орқали иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай иштирок этиш ўзини-ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш йўли билан амалга оширилади», дейилган.

Бундан маълумки, Конституциямизнинг мазкур 32-моддасида республика фуқароларининг жамият ва давлат ишларини бошқаришда иштирок этиш ҳуқуқининг икки шаклда (кўринишда, йўналишда) бўлиши белгилаб қўйилган.

Биринчи йўналиш жамият ва давлат ишларини идора қилиш ва ҳал этишда фуқароларнинг бевосита иштирок этиши, бу одатда бевосита демократия деб юритилади. Ўз навбатида бевосита демократия турли йўллар билан амалга оширилади. Уларнинг қуйидаги асосий йўллари Конституция ва бошқа қонунларда ифодаланган.

Биринчидан, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 105-моддасига асосан! Шаҳарча, қишлоқ ва овулларда, шунингдек, улар таркибидаги маҳаллаларда ҳамда шаҳарлардаги маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини-ўзи бошқариш органлари бўлиб, улар икки ярим йил муддатга раисни (оқсоқолни) ва унинг маслаҳатчиларини сайлайди».

Фуқароларнинг мазкур органларни сайлаш ва уларнинг фаолиятида қатнашиш ҳуқуқининг катта аҳамияти бор. Чунки бу органлар зиммасига ўта муҳим вазифалар ва ваколатлар юкланган. Ҳозирги босқичда маҳаллаларни жамоатчилик асосида бошқаришда фуқароларнинг бевосита қатнашиши уларнинг муҳим сиёсий ҳуқуқлари далилидир.

Иккинчидан, фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқлари референдумларда уларнинг бевосита иштирок этиши йўли билан ҳам амалга оширилади. Ўзбекистон Конституцияси бу масалага жиддий эътибор билан қарайди. Унинг 9-моддасида белгилаб қўйилганки, жамият ва давлат ҳаётининг энг муҳим масалалари халқ муҳокамасига тақдим этилади. Умумий овозга (референдумга) қўйилади. Референдумда қабул қилинган қарорлар республикамизда олий юридик кучга эга ва фақат референдум ўтказиш йўли билан бекор қилиниши ёки ўзгартирилиши мумкин. Демак, референдумлар (умумхалқ овозига қўйиш) фуқаролар сиёсий ҳуқуқларини рўёбга чиқаришда жиддий воситадир.

Учинчидан, жамият ишларини идора этишдаги бевосита демократия кўринишларидан бири шунда ҳам ифодаланадики, республикамиз фуқаролари касаба уюшмаларига, сиёсий партияларга ва бошқа жамоат бирлашмаларига уюшиш, оммавий ҳаракатларда иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Фуқароларнинг ушбу 34-моддада кўрсатилган ҳуқуқларини амалга ошириш борасида жамоат бирлашмалари тўғрисида ҳамда «касаба уюшмалари», уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисидаги қонунлар қабул қилинган. Уларда жамоат бирлашмалари аъзоларининг бу бирлашма ва уюшмаларни ташкил этиш ва улар фаолиятида иштирок қилиш бўйича ҳуқуқлари мустаҳкамлаб қўйилган.

Тўртинчидан, Конституциямизнинг 33-моддасига биноан фуқаролар ўз ижтимоий фаолиятларини қонунларга мувофиқ митинглар, йиғилишлар ва намойишлар шаклида ҳам амалга ошириш ҳуқуқига эгадирлар. Ҳар бир даврда митинглар, намойишлар ва йиғилишлар аҳоли бир қисмининг сиёсий ва ҳуқуқий онгининг ифодаси сифатида намоён бўлади ҳамда уларнинг дунёқараши, фикр, туйғуларини кўрсатади. Улар Ўзбекистонда кўпинча мавжуд сиёсатни қўллаб-қувватлаш мазмунига эга бўладилар ва халқ билан давлат бирлигини ифодалайди.

Бешинчидан, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 35-моддасида ҳам бевосита демократия — сиёсий ҳуқуқларнинг бир шакли белгиланган. Унда кўрсатиладики, ҳар бир шахс бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда ваколатли давлат органларига, муассасаларига ёки халқ вакилларига ариза, таклиф ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Улар қонунда белгиланган тартибда ва муддатларда кўриб чиқилиши шарт. Ариза, таклиф ва шикоятлар ўз мазмунлари жиҳатидан ҳар хил аҳамиятга эга бўлади, албатта. Бунда айниқса таклифлар давлат ҳаётига оид ўта муҳим масалаларга ҳам тегишли бўлиши ва шу сабабдан бутун жамият манфаатларини ифодалаши мумкин. Давлатимиз фақат таклифлар эмас, балки ариза ва шикоятларнинг ролига ҳам жиддий эътибор бериб келяпти. Чунки улар жамият ва давлат ҳаётининг муҳим кўзгусидир. 1934 йил 6 майда қабул қилинган «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун мазкур фикрни яққол исботлаб турибди. Унда тегишли давлат ва жамоат органлари томонидан фуқароларнинг таклиф, ариза ва шикоятларини кўриб чиқиш ҳамда ҳал этишнинг ҳуқуқий асослари мустаҳкамлаб қўйилган. Демак, бу қонун ушбу масаладаги Конституциявий сиёсий нормаларни муайянлаштиради, уларнинг рўёбга чиқарилиши йўлларини белгилаб беради.

Бозор муносабатларининг қарор топиши даврида фуқароларнинг иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлари муаммолари ҳам ўта муҳим аҳамиятга эга бўлади. Жумладан, Конституциямизнинг IX-бобида фуқароларнинг иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлари ўз аксини топган.

Қонуннинг 36-моддасида, «Ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли. Банкка қўйилган омонатлар сир тутилади ва мерос ҳуқуқи қонун билан белгиланади (кафолатланади)» дейилган.

Конституциянинг жамиятнинг иқтисодий негизлари деб номланган XII бобининг 53-моддасида эса «Бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шаклдаги мулк ташкил этади. Давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқи устунлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баробар муҳофаза этилишини кафолатлайди. Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир. Мулкдор фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулкидан маҳрум этилиши мумкин». Асосий Қонуннинг 54-моддасига мувофиқ эса «Мулкдор мулкига ўз хоҳишига кўра эгалик қилади, ундан фойдаланади ва уни тасарруф этади. Мулкдан фойдаланиш экологик муҳитга зарар етказмаслиги, фуқаролар, юридик шахслар ва давлатнинг ҳуқуқларини ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини бузмаслиги шарт» деб мустаҳкамлаб қўйилган.

Дарҳақиқат, мулк жамиятнинг ривожланиши учун зарур бўлган моддий манбадир. Шу сабабли Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 53-моддасига мувофиқ мулк Ўзбекистоннинг иқтисодий негизини ташкил этади. Жамиятнинг ижтимоий тузумини ҳам мулк белгилайди. Мулкнинг кимга тегишли эканлигига қараб жамият аъзолари турли гуруҳлардан, табақалардан, синфлардан ташкил топади ва уларнинг сиёсий ва ҳуқуқий ҳолати (мақоми) бир-биридан фарқ қилади.

Давлатнинг суверен (мустақиллиги) ҳам унинг мулки бўлиши ва мулкка нисбатан эгалик ҳуқуқининг мавжуд эканлигига боғлиқ. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Республикасининг «Мулкчилик тўғрисида»ги қонуни бошқа қонунлар орасида алоҳида ва муҳим ўринни эгаллайди.

Қонуннинг кириш қисмида «Ўзбекистон Республикасида мулк даҳлсиздир. Ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли» деб баён этилган. Демак, мулк кимга — фуқарогами, жамиятгами, давлатгами тегишли бўлишидан қатъи назар ҳеч қачон ҳеч ким томонидан ғайриқонуний тарзда тортиб олиниши, мулк эгаси розилиги бўлмай туриб ундан фойдаланиш, мулкка нисбатан тажовуз қилиниши, эгасининг ўз мулкидан эркин фойдаланишида турли тўсқинликлар қилиш мумкин эмас. Мулкнинг эгасидан тортиб олишга фақат Ўзбекистон Республикаси қонунларида кўзда тутилган ҳоллардагина суд қарори ёки ҳукмига асосан йўл қўйилади.

Фуқароларга, ташкилотларга ва бошқа мулкдорларга уларнинг мулкий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун давлат тенг шароит яратиб беради.

Республикамиз Президенти Ислом Каримов ўзининг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» асарида ҳам республикамизда мулкчилик масаласига жиддий эътиборни қаратиб, қуйидагиларни таъкидлаб ўтган. «Мамлакатда чинакам ўрта мулкдорлар синфи шаклланган тақдирдагина ислоҳотлар сезиларли самара беради, мулкчилик масалалари ҳал бўлади.

Иқтисодий жиҳатдан собитқадам ва барқарор жамиятни шакллантириш масалаларини кўриб чиқар эканмиз, энг аввало тадбиркорлик ва умумий мулкдорлар синфи давлат ва жамият қурилишида ижтимоий-сиёсий барқарорликни сақлаб туриш ва мустаҳкамлашда қандай роль ўйнашини назарда тутиш лозим. Айни ўрта мулкдорлар синфи шаклланттирилаётган фуқаролик жамиятининг таянчидир.

Бу ўринда гап, агар мулк шакллари хилма-хиллиги ва биринчи навбатда хусусий мулк ҳар қандай давлатнинг демократик негизлари барқарорлигининг иқтисодий асоси ҳисобланса, реал ишлаб чиқариш воситаларининг ўрта мулкдорларидан иборат кучли қатламининг мавжуд бўлиши унинг сиёсий асоси эканлиги ҳақида бормоқда. Аҳоли орасида ҳақиқий мулкдорлар ўрта қатламининг кўпчиликни ташкил этиши мамлакатда ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларни орқага қайтариш имкониятларини бартараф этишининг кафолати ҳисобланади.

Шу сабабли биз иқтисодий ўзгаришлар жараёнини республикада ўрта мулкдорларнинг чинакам синфини шакллантиришдек долзарб вазифани ҳал қилиш билан боғламоқдамиз. Одам ўзини чинакамига мулкдор деб ҳис этмас экан, ўз ҳуқуқлари учун, пировард натижалар ва ишлаб чиқариш самарадорлиги учун мулкдор сифатида курашмайди. Жамиятда барқарорликни сақлаб қолиш ва ҳимоя қилишга интилмайди» деб таърифлаб берди.

Абдувоҳид ВАҲОБОВ,
юридик фанлари номзоди, доцент.

ҲАЁТИМИЗ ЙЎЛДОШИ

КЎЗ ОЛДИМИЗДА кичик, чиройли тамға расми туширилган китобча турибди. Оппоқ муқовада «Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси» деб ёзилган. Уни оҳиста варақлайман. Унда бутун ҳаётимиз истиқболи — Истиқлолимизнинг кечаси, бугуни ва келажаги очиқ-ойдин ифода қилинган. Бу нафис рисола Мустақиллигимиз Байроғи, Тамғаси ва Мадҳияси — тимсолий белгилари бўлиб гавдаланади.

Конституциямиз — мамлакат қонунларининг бош мажмуи, асосийси ҳисобланади. Конституциямиз бўйича давлат бошқарилади. Яшаш тарзимиз, меҳнат фаолиятимиз, таълим-тарбия ва дам олишимиз, ҳуқуқ ва бурчларимиз белгиланади.

Конституциямизда ёзилган: «Ҳар бир шахс меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, адолатли меҳнат шароитларида ишлаш ҳуқуқига эгадир». Адолатли меҳнат шароитини яратиш ва қонун билан кафолатлаш ҳар бир фуқаро учун сув билан ҳаводек зарур.

«Ишсизлик» деган иборани отангиздан, қўни-қўшнидан эшитганмисиз? Асосий Қонунда ҳар бир шахс қонунда кўрсатилган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эга, дейилган.

Инсон учун меҳнат қилиш ҳуқуқи азиз ва эзгу тушунча. Муаллим — синфхонада, шифокор — касалхонада, зиёли — ижодхонасида иш фаолияти билан машғул. Ҳозирги кунда унумли меҳнат қилиш — Истиқлолни мустаҳкамлашдир. Ҳаёт ўзгаряпти, меҳнат ҳам. Халқимиз ишлаб чиқариш самарадорлигини тубдан яхшилаш учун меҳнат фаолиятини машиналаштириш, компьютерлаштириш жараёнларига ўтмоқда. Бу ҳолатнинг тобора амалга оша бориши жаҳон андозалари талабларидан келиб чиқмоқда.

Меҳнат кишилари иззат-икромда. Кимки бугунги кунда истиқболни, эртани ўйлаб ишлаётган экан, мамлакатимиз равнақига муносиб ҳисса қўшяпти. Элим деб, юртим деб ёниб ишлаётганларнинг ҳурмат-эътибори, обрўси ошаверади. Бундай инсонларга «Ўзбекистон қаҳрамони» юксак унвони берилди.

Бугунги истиқлол учун ўз меҳнат фаолиятларини аямаган зиёлию, деҳқон, қурувчию чорвадор ва ўнлаб соҳа одамларидан юзлаб, минглаб мисоллар келтириш мумкин. Ким ҳам маъданшунос Ҳабиб Абдуллаев, геолог Иброҳим Ҳамробоев, кимёгар Собир Юнусов, ҳуқуқшунос Ҳадича Сулаймонова, файласуф Иброҳим Мўминов каби улуғлар номларини билмайди, дейсиз?

Фахр билан айтаман: Мустақиллик янги йўл-йўриқ, янги йўналиш, яъни меҳнат қилишнинг барча имкониятларини очиб берди. Демак, Ўзбекистон аҳли, иқтидорли ва истеъдодли фуқаролари ўзларининг ижодий ва яратувчилик меҳнатлари билан буюк аждодлари йўлидан бормоқдалар.

Асосий Қонунимизда: «Ҳар кимга илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютуқларидан фойдаланиш ҳуқуқи кафолатланади.

Давлат жамиятнинг маданий, илмий ва техникавий ривожланишига ғамхўрлик қилади» дейилган.

Буларнинг ҳаммаси Истиқлол, унинг эртаси учун меҳнат қилиш, ўзининг ижодкорлигини оширишга қаратилган.

МАМЛАКАТИМИЗДА қурилаётган демократик жамиятнинг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Давлат мулки каби хусусий мулк ҳам давлат ҳимоясидадир.

Хусусий мулкдорлар синфини вужудга келтиришимиз, уларнинг равнақ топиши давлатимизнинг бойишини, ривожланган давлатларга тенглашишимизни таъминлайди. Конституциямизда, давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқи устунлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди, деган қуйма жумлалар бор. Бу жаҳон андозасига тўла мос тушади. Меҳнат эркин ва ижодий бўлса — унинг қадр-қиммати ошаверади.

БАХТ Қомусимизда, «Ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга.

Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади.

Мактаб ишлари давлат назоратидадир» деб қайд қилинган. Қонунга биноан барча болалар таълим олишга мажбурдирлар. Улар мактабдан четда қолиб кетмайдилар. Марҳамат, ўқи, билимингни ошир!

«Таълим тўғрисида»ги янги қонунда эса чуқур билимга эга бўлиш шарт-шароитлари белгилаб берилган.

Асосий қонунда ҳуқуқ ва эркинликларимиз қатори бурчларимиз ҳам белгилаб қўйилган. Ҳалол меҳнат қилиш, маънавий меросимизни, табиатимизни кўз қорачиғидай авайлаб-асраш, Ватан куч-қудратини мустаҳкамлаш, давлатимиз суверенитетини ҳимоя қилиш шулар жумласидандир.

Бахт Қомуси қабул қилинганига беш йилдан ошди. Халқимиз орзу қилган демократик давлат, эркин жамият ана шу Асосий Қонунимиз асосида шаклланмоқда. Давлатимиз жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўринни олган ҳолда ўзи танлаган мустақил йўлдан дадил бормоқда.

Карим НОРМАТОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.

Янгиликдан хабарингиз борми?

ҚУЁШЛИ УЙ

Тошкент вилоятининг «Тошкент» жамоа хўжалигида барпо этилган бу уйни бошқача аташ мумкин эмас. Ушбу иморат асосан қуёш нури ҳисобига иситилади.

Ўзбекистонни қуёшли ўлка, деганларича бор. Юртимизда деярли йил-ўн икки ой офтоб чарақлаб туради. Аммо ҳалигача биз бу табиий манбадан самарали фойдалана олмаяпмиз.

Тошкент меъморчилик-қурилиш институти доценти Мансур Зоҳидов бир неча йил муқаддам илмий сафар билан Югославияда бўлиб, шу мамлакат мутахассислари билан қуёш энергиясидан фойдаланилган ҳолда иситиладиган уйни лойиҳалаш ва қуришда иштирок этган эди. Ўшандан буён у республикамизда ҳам ана шундай иморат барпо этишни орзулаб юрарди.

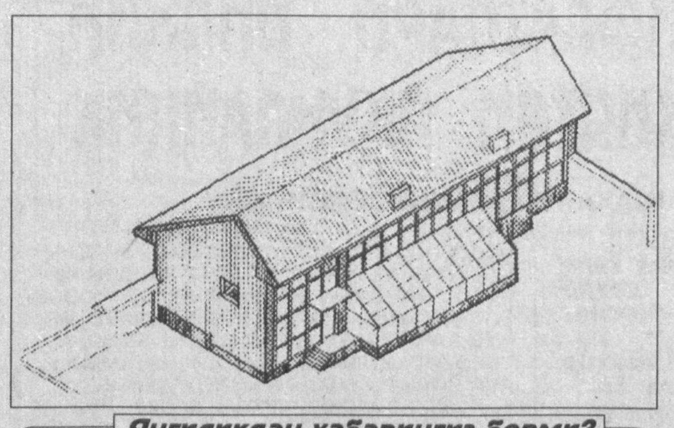

Мансур Зоҳидов шогирди, аспиранти Н. Норов билан қуёш энергиясидан фойдаланиб иситиладиган уйлар лойиҳасини яратиш устида кўп вақт изланди. Улар ўз лойиҳаларида ҳамма нарсани ҳисобга олишга ҳаракат қилишди. Шахсий иморат қуриш ва уни қуёш энергиясидан фойдаланган ҳолда иситишга қарор қилган одамлар ноёб материаллар етишмаслигидан ҳам, мураккаб муҳандислик қурилмалари ўрнатишдан ҳам қийналмасликлари керак эди. Янада муҳими, бундай иморат қуриш учун катта сарф-харажат ҳам талаб қилинмаслиги лозим эди.

— Лойиҳамиз асосига иссиқни сақлайдиган деворлар ҳамда қуёш энергиясини жамлайдиган қурилма қўйилган, — ҳикоя қилади Мансур Зоҳидов. — Бундай уй офтобрўй бўлиши зарур. Айни пайтда қурилмада қуёш энергияси имкони борича кам йўқотилиши ҳам кўзда тутилган. Сурункали булутли кунлар бўлиши мумкинлиги ҳисобга олинган ҳолда бундай қуёшли уйларда жўнгина иситиш қурилмаси ҳам кўзда тутилган. Чет элларда бунинг учун одатда электр иситгичлардан фойдаланилади.

«Тошкент» жамоа хўжалигида барпо этилган қуёшли уй табиий манба ҳисобига иситилиши шу йил бошида — февраль-март ойларида синаб кўрилди. Муттасил ўтказилган ўлчовлар кўчада ҳарорат О даража атрофида бўлганида, уйдаги иссиқлик 17 - -20 даражага етганлигини кўрсатди. Бутун кун бўйи ҳаво булут бўлиб турганида ҳам хоналардаги ҳарорат атиги 1 даражага камайди.

Бугунги кунда ушбу кузатувлар давом эттирилмоқда. Ноябрь ойи ўрталаридан бутун мавсум охиригача-131 кун давомида тегишли ўлчовлар олиб борилади. Бу ўринда шуни ҳам таъкидлаш лозимки, қуёшли уйнинг уч хонасида иситишнинг турли усулларидан фойдаланилмоқда. Улар самарадорлиги таққослаб кўрилиб, қайсиниси маъқул бўлса ўшаниси танланади.

— Қуёшли кунлар кўп бўладиган мамлакатларда фаол гелио қурилмаларидан воз кечмоқдалар, — дейди Мансур Зоҳидов. — Муайян меъморчилик ечимлари ҳисобига уларни ўрнатмасдан ҳам бу тизимлар бўлгандагидек натижага эришиш мумкин. Яъни ортиқча сарф-харажатсиз уйни иситиш мумкин бўлади. Бизнинг лойиҳамизда хоналардаги ҳарорат атроф-муҳитдаги ҳароратнинг ўзгариб туришига боғлиқ бўлмаслигини таъминлайдиган бинолар конструкциялари иссиқликни тўплаш қурилмаси вазифасини ўтайди. Қуёш энергиясидан фойдаланиш ёнилғининг 80 фоизигача тежаш имконини беради. Бунинг устига ушбу усулнинг атроф-муҳит учун мутлақо безарар эканлигини айтиш жоиз. Айни пайтда қуёшли қурилмалар табиий ресурсларни сақлашга ҳам хизмат қилади.

Ҳозирги нарх-наволарда ҳам ушбу қурилмалар биноларни кўмир билан иситиш у ёқда турсин табиий газ билан иситишга қараганда арзонроқдир. Ушбу қурилмалардан қишлоқларда шахсий иморатлар қуришда ҳам, шунингдек, ҳозирги замонавий ғиштли ва синчли биноларда ҳам фойдаланиш мумкин.

Изланувчан тадқиқотчилар эришилган натижа билан қаноатланиб қолаётганлари йўқ. Ҳозир Тошкентда ҳам қуёшли уй лойиҳаси тайёрланиб, уни барпо этишга киришилди. Ишлаб чиқилган лойиҳалар янги буюртмачиларни кутмоқда. Бугунги кунда қуёшли ўлкамизда бу табиий манбалардан самарали ва оқилона фойдаланиш нақадар муҳимлигини таъкидлашга ҳожат бўлмаса керак.

Ойдин ҲАКИМОВА.

СУРАТЛАРДА: қуёшли уй лойиҳаси; қуёш энергияси ёрдамида иситиладиган уйлардан бирининг кўриниши.

«Тошкент оқшоми»га жавоб берадилар

КУТУБХОНА НОМИ ЎЗГАРАДИ

Газетамизнинг шу йил 24 сентябрь куни сонида эълон қилинган «Говхар нима дегани?» мақоласида кўтарилган муаммо юзасидан Юнусобод тумани ҳокимлиги ижроия маҳкамасига қарашли маданият ишлари бўлимидан жавоб хати олдик. Унда жумладан шундай дейилади:

Газетада босилган «Говхар нима дегани?» мақоласида билдирилган танқидий фикрлар асосли. Мутасадди ташкилот сифатида шуни маълум қиламизки, тумандаги айрим кутубхоналарни қайта номлаш ҳақидаги таклифларимиз шаҳар ҳокимлигининг атамалар комиссиясига берилган. Хусусан, унда Ульянов номли болалар кутубхонасига таниқли ўзбек шоираси Саида Зуннунова номини бериш таклифи билдирилган. Ушбу ҳужжат юзасидан тез кунларда атамалар комиссияси томонидан жавоб олиниши кутилмоқда. Жавоб олингач, жой номларини билдирувчи барча ёзувлар шаҳар ҳокимлиги маъқуллаган номларга ўзгартирилади. Ҳозирча эса бугунги кун талабига жавоб бермайдиган атамалар вақтинча олиб қўйилган, фақат ўша ташкилот номини билдирувчи ёзувларгина қолдирилган, холос.

Темур РАҲМОНОВ,
Юнусобод тумани маданият ишлари бўлими мудири.

Луқма

СОВУҚ ОГОҲ

Уйга келсам қизалоғим пешвоз чиқиб салом берар-кан қўшиб қўйди: «Шоҳруҳ акага телефон қилармишсиз». Телефон рақамларини тера бошладим. Бирдан роботнинг «Набранний Вами номер не существует» деган совуқ овози яхши кайфиятимдан асар ҳам қолдирмади.

Ҳайрон бўлиб, бошқатдан тераман. Бу гал учта рақамни термаёқ яна ўша дағал овоз «Набранний Вами номер не существует» деб қолди. Ёпирай, наҳотки ярмини термасингдан билиб турса бу робот дегани. Умуман бу сўзни қандай тушунса бўлади?» «Сиз аҳмоқсиз?! Йўқ рақамни тераверасизми?!» деганимикан? Ундай десак, қайта-қайта териб, ахири боғландим-ку, суҳбатдошим билан.

Шаҳар телефон идорасидагилар техника тараққиёти йўлидан дадил одимлашаётгани мақтовга лойиқ. Аммо улар Ўзбекистонда давлат тили тўғрисидаги қонун қабул қилинганига саккиз йилдан ошганлигини ҳам билишармикан?

Мирвосил ОДИЛОВ.

«Энг улуғ, энг азиз»

ҚЎЛЛАРИНГИЗНИ ЎПАЙ, УСТАЗОДА!

Юртимизнинг қайси бурчагига борманг ўзига хос, ўзига мос, ҳайратомуз мўъжизаларга дуч келасиз. Аслида бу мўъжиза бизга эрта тонгдан то кечгача ҳамроҳ бўлади. Аслида бу мўъжиза қўли гул устазодаларнинг ўлмас ижодидир.

Кўз олдингизга келтиринг: эрта тонгда дастурхон атрофига жам бўлдингиз. Гуллар билан тўқилган, гажимлари шовдираб турган дастурхон мўъжиза намунаси эмасми? Товланиб турган пахта гулли чойнакдан тушган ҳинд чойи баробарида зарҳал нақшлари ёнадиган пиёла чин санъат намунаси эмасми? Беихтиёр унга лаб босиб, шоир айтганидек «пешонасидан ўпиб» қўямиз. Бу аслида уни яратган чиннисозларга бўлган иззатимиз белгиси.

Ёки волидаи муҳтарамамиз тандирдан узиб келтирган патирлар, бўрсилдоқ нонларни қайси халқ бунчалик маҳорат билан қиёмига етказиб ёпа олади? Шундоққина қуёшнинг ўзи! Мароқ билан туймай тикиласизу ушатгани кўнглингиз бўлмайди. Бу санъатнинг сизни ром этгани эмасми?

Дунёда минг бир касб бор дейишади. Ҳаммаси ҳам инсон учун зарур. Ҳаммасини ҳам санъат даражасига кўтарган халқмиз. Ҳамма устазодалар — сеҳргарлардир. Айтишларича, оловни илк бор кашф этган инсон, уни дастлаб ўчоққа, сўнг тандирга «қамаган» экан. Ўшандан бери ўчоқдан, тандирдан олов аримас экан. Шу сабабли ҳам тандирсоз ўз тандирини ихлос билан ясар экан. Шу сабабли ҳам тандирда қуёш ҳарорати жамулжаму, узилган нонлар қуёшга ўхшайди. Чини билан ҳам Самарқанднинг «Нони Осиё»си, Бухоронинг лўмба нонлари, Қашқадарёнинг сутга қорилган серчакич чеватиси, ёғлиқ тўқол кулчаларга кўзингиз тушиши билан кўнглингиз чарақлаб кетади. Ана энди тандирсознинг, новвойнинг меҳнатига ўзингиз холис баҳони бераверинг.

Ҳунармандлар Амир Темур замонида ниҳоятда қадрланганлари тарихдан маълум. Ҳунарманд зоти ўз касби билан юртни обод қилади, бойитади, довруғини таратади. Бозорга борганимизда энг аввало усталарнинг ишларини мароқ билан томоша қиламиз. Шундай устазодаларимиз борлигига шукроналар қиламиз. Ҳатто шогирд бўлгимиз, ғаройиб аслаҳа-анжомлар ясаб, одамларни лол қолдиргимиз келади. Бу ҳам санъат бизни асир этгани эмасми?

Оддийгина ҳолат: бозор бошида тўрт оғайни қовун егингиз келди, дейлик... Бир дўстингиз ёнидан чуст пичоғини чиқарди. «Қани, бир кўрай», дейсиз кўзингиз ёниб. Сопдаги арғувон нақшлар, гуллар, тиғида офтоб ўйнаб турибди. Қинини қўяверинг. Шунчалик маҳорат билан тикилганки, таърифига сўз тополмайсиз... Хўш, шу пичоқ санъат намунаси эмасми? Ўзбек халқи азалдан санъатга ошна, ташна эканлигига иймонимиз комил бўлиши учун юқоридаги мисоллар кифоя қилади.

«Чорсу» бозорини томоша қилиб юрган хорижлик сайёҳларга кўп бор дуч келганмиз. Улар пичоқдан тортиб оддийгина хонтахтагача ажиб бир ҳайрат билан боқишади. Нафасларини ичига ютиб пиёла-чойнак, коса, бешикларнинг нақшини, гулини томоша қилишади. Ўзлари билан бирга олиб кетишади. Хорижлик сайёҳ ҳайратини яширолмай:

— О, ўзбек халқининг болалиги ҳам, чой ичиши, таом тановул қилиши, бутун умри ҳам санъат ичра ўтар экан! — деб хитоб қилганининг кўп марта гувоҳи бўлганмиз. Назаримизда бу ниҳоятда тўғри, холис баҳо. Лекин шу санъат асари бўлган анжомлар ортида устанинг пешона тери, кўз нури, қалб қўри, ўз меҳнатига беадад меҳри бор!

Худди шундай она тупроғимиздан бежирим, чиройли кулолчилик буюмлари ясаётган, элга манзур қилаётган, жаҳонга довруғ таратаётган усталарнинг ҳам қўллари гул десак тўғри бўлади.

Энг эътиборли жойи Хива кулолчилиги. Риштон кулолчилигига, Тошкент чинниси Самарқанд чиннисига асло ўхшамайди, бир-бирини такрорламайди. Ҳар бир уста ўзи яшаб турган воҳа табиатининг гўзаллигини, санъатини лаганда, пиёла, косаю ликобчаларда акс эттиради.

Ривоят қилишларича, қадимда бир уста сочлари тақимини ўпадиган гўзал қизга кўнгил қўйибди. Унинг ҳажрида ёна-ёна, қўли ишга бормай қуйибди. Бир куни устанинг устози уни йўқлаб келибди. Қараса шогирди ишқ ўтида беором.

— Ўғлим, — дебди устоз, — бу ёнишларингдан фойда йўқ. Тур ўрнингдан, дастгоҳ ёнига бор. Шундай бир кўза, шундай бир пиёла ясагинки, унга юрагинг омухта бўлсин. Шу пиёладан сув ичган соҳибжамол сени севиб қолса ажаб эмас.

Устозининг сўзлари устага қувват берибди. Кечаю кундуз тер тўкиб, шундай ажойиб кўзача ясабдики, асти қўяверасиз. Уста кўзачани, пиёлани гўзалга йўллабди. Гўзал устага тан берибди. Муздек булоқ сувидан бир пиёла ичибдию, юрагига ўт тушибди. Худди она ер унга устанинг муҳаббатини сўзлагандек бўлибди. Алалхусус, икковлон узоқ йиллар бахтиёр яшабдилар. Уста то ҳаётдан кўз юмгунча ўз касбини ардоқлабди...

Ривоятни эшитасизу Президентимиз Ислом Каримовнинг «Суви зар, тупроғи гавҳар шу замин барчамизники» деган сўзларини такрорлаймиз. Чиндан ҳам обу гилдан санъат намунаси яралади. Унга инсон муҳаббати, маҳорати қўшилиб файзиёб бўлади. Кулоллар ана шунақа ноёб санъат буюмлари ясайдилар.

Мамлакатимизнинг қайси бир шаҳрига борманг, ажойиб минораларга кўзингиз тушади. Пештоқида қуёш ранг талашган мадрасалар, муаззам масжидларга боқиб кўзингиз ўйнайди. Бир қарашда оддий қурилиш: бино, минора. Лекин ундаги бўёқлар-чи? Чорқирра ғиштларнинг бир-бирига уйғунлиги, худди фалакка ўхшаган гумбазлар... Улар энг юксак, энг улуғ санъат бўлмай нима ахир?

Беихтиёр шўролар даврида «икки фоизгина саводли» бўлган халқнинг тарихини ўйлайсиз. Ажабо, саводсиз халқ бунчалик мукаммал обидаларни, олий санъат намуналарини қандай қилиб тиклади экан? Бўйини энига, ҳар бир нақшни нақшга қандай асбоб ёрдамида созлади экан? Минглаб йиллар ўтса ҳам асло ўчмаган, ўнгимаган бўёқларни қандай қилиб топди экан? Шундай ажиб бинолар санъат, уни тиклаган усталар санъаткор эмасми?

Бугунги, истиқлол бағрида қайта яшарган Самарқанд, Бухоро, Хивани кўрдингизми? Икки буюк шаҳримизнинг 2500 йиллик тантаналарига ўша миноралар, ўша мадрасалар, ўша Лабиҳовузу Боғчаҳовузлар, Хоразм, «Лазги»си-ю Бухоронинг «Катта ўйини» беқиёс тароват, латофат бахш этди. Бундай ажойиб шаҳарларни бунёд этган меъмору усталар руҳи покига таъзимдир бу тантаналар. Ҳар бир авжида янграган куй-қўшиқлар Ҳожи Абдулазиз, Домла Ҳалим Ибодов, Комил Хоразмий, Матёқуб Шерозий, Ҳожихон Болтаев, Комилжон Отаниёзов сингари хушкалом аҳли хонишлар руҳининг қайта тирилишидир. Айни чоқда тарихимизга авлодларнинг сўнмас эҳтироми белгиси ҳамдир.

Санъат — ҳаётимизнинг энг оддий қонун-қоидаларига ҳам сингиб кетгандир. Узоққа бориб нима қиламиз, қиз узатиш маросимини эслайлик. Келин тушган уйни кўрганмисиз? Деворда чўғдек бўлиб порлаб турган зардевол, дорпеч, палак, сўзаналарни кўриб юрагингизни илиқ бир туйғулар чертиб ўтгани тайин. Бир-бирига уйғун бўлиб кетган гулларни тиккан, палакларга нақш солган қизларга тасаннолар дейсиз. Аслида уларда қизларнинг ҳаёт ҳақидаги орзулари мужассам бўлмаганми?

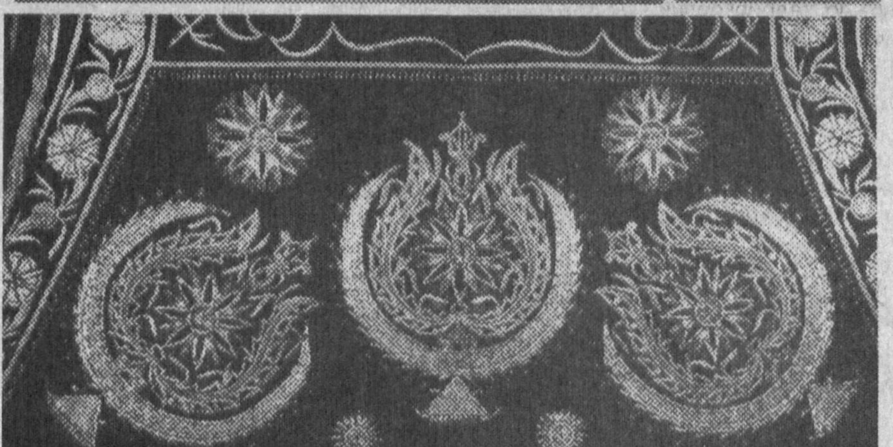

Айтишларича, бойвачча оддий ўтинчининг қизига ошиқ бўлиб қолибди. Совчилардан қиз: «Йигитнинг бирон бир ҳунари борми?» — деб сўрабди. «Бойваччага ҳунарнинг нима кераги бор?» кулишибди совчилар. «Йўқ, — дебди қиз, — мен учун қанчалар фахрли бўлмасин, йигит бир ҳунар ўрганмагунча розилик бермайман».

Хуллас, бойвачча бир муддат гилам тўқишни ўрганиш билан машғул бўлибди. Совчилар яна эшик қоқиб келишибди. Йигит уста гиламдўз бўлиб етишганини маълум қилишибди. Қиз мамнунлик билан розилик билдирибди.

Бойваччанинг кечалари уйқуси қочиб, шаҳар кезиб сайр қилиш одати бор экан. Бир куни кечаси уни номаълум кимсалар тутиб олиб кетишибди. Бир қоронғу зиндонга ташлашибди. У ердаги ўн чоғли одамлардан билсаки, бойвачча одам гўштидан кабоб қилиб сотадиган жаллодлар қўлига тушган экан. Ўлим навбати йигитга келганида у бошлиқ оёғига йиқилибди. «Менинг гўштимдан нари борса юзта кабоб чиқар, — дебди у, — менинг бир ҳунарим бор, хўп десангиз, бир гилам тўқиб берай, сотиб минг ҳисса ортиқ ақчага эга бўлинг». Ўғрибоши кўнибди. Бойвачча бир ҳафта деганда бир гилам тўқибдики, унга қараган одам кўзини ололмасмиш.

Бойваччанинг йўқолганини билган келин — ўтинчининг қизи ҳар тарафга одам юбортирибди. Ўзи бозорга чиқиб айланиб юрса бир кўзлари чақчайган киши гиламини мақтаб турганмиш. Малика синчиклаб қараса ўз эри — бойвачча тўқиган гилам эмиш. Унда бойвачча қаердалигини ипак иплар орқали тасвирлаган экан. Бойвучча ўн минг танга санаб бериб гиламни сотиб олибди. Кейин маҳалла билан бориб эрини қутқарибди. «Ҳунар ўрган деган сенга балли, — дебди бойвачча. — Агар ҳунарим бўлмаганида мен аллақачон бу дунёдан кўз юмардим».

Ўша биз тилга олган гиламдаги гулларда тикувчи қизларнинг орзулари гул очмаганмикин? Мискарнинг ҳар бир нақши унинг бардошидан дарак эмасми? Уйларимиз шифтида яшнаб турган кесма нақшинигорлар гулкорнинг қалби эмасми? Бугун умри ҳам, қилган ишлари ҳам тарихга айланиб қолган ганчкор уста Маҳмуд Усмоновнинг қўллари асл, фидойи санъаткорнинг қўллари эмасми аслида? Унинг издошлари бўлган устазодаларнинг қайси бирини тилга оламиз?! Уларнинг барчаси бирдек ардоқли.

Тарих ўз бағридаги нурларни ҳамиша келажак учун асрайди, уни нурафшон этади. Бугун шаҳримизда савлат тўкиб турган «Туркистон» саройи, Темурийлар тарихи Давлат музейи биносида тарихимизнинг бугунги кунимиз билан уйғунлигини кўриб турибмиз. Ўша Минораи Калон, Исломхўжа минораларини, Бибихоним, Жума, Занги-ота масжидларини қурган усталар ҳам ушбу кошонани кўриб, тасаннолар айтиши шубҳасиз. Санъатнинг умри боқийлиги шу эмасми? Санъатнинг йўли ҳамиша ойдинлиги шундан эмасми?

Президентимиз Ислом Каримовнинг «Халқ бадиий ҳунармандчиликлари ва амалий санъатини янада ривожлантиришни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони ана шунинг учун ҳам қизғин кутиб олинди. Ушбу Фармон юртимиз ҳунармандларининг беқиёс санъатини яна юқори чўққиларга кўтаришига омил бўлиши шубҳасиз.

Халқ яратган ҳар бир нарса муқаддас. Буни таъкидлашнинг ўзи ўринсиз. Авлоддан авлодга мерос бўлиб, отадан болага ўтиб, ривожланиб, янги-янги қирралар кашф этиб келаётган амалий санъатимиз истиқлол туфайли қаддини янада ростлади. Устазодаларнинг тафаккури, тасаввури ўзгарди.

Кандакор дўстимнинг гўзал гулдонга Ҳумо қушини тасвирлаётганини кўрдим. Қизиқдим.

— Ҳумо, — деди у тахминимни тасдиқлаб, — аслида ҳам Ҳумо — бахт қуши бошига қўнган устазодаларгина тарихда қолади. Бахт қуши халқимизнинг бошига қўнди, унинг қанотлари остида ижодимиз равнақ топади, — кейин кулиб қўйди, — яқин-яқингача артел бўларди. Номи «Қизил олов» эди. Ажаб ном эканми? Ўша даврларда «Қизил» деган сифатлаши бўлмаса қийин экан-да. «Қизил кетмон», «Қизил деҳқон» деган колхозларни эс-эс биламан. Тавба, улар етиштирган сабзипиёзлар қип-қизил бўлганми?

Нима бўлса ҳам Ҳумо қушини ишлаган кандакор хулласи гапни айтди. Халқ санъати энди истиқлолники. Истиқлолнинг қанотларида гулкору ганчкор, мисгару наққош, қўйинг-чи, минг бир касб эгаси бўлган халқимиз фарзандларининг буюк санъат асарлари олис-олисларга довруғ солиб учади.

...Харидор нақшинигор кўзага узоқ тикилди. Офтобга солган эди кўзлари қамашиб кетди. Кейин устага тикилди. «Ҳа, ёқмадими?» — сўради уста безовталаниб. «Айтганимдан ўн чандон гўзал», — деди йигит. — Рухсат беринг, қўлингизни бир ўпай».

Мен ҳам қўлларингизни ўпишга тайёрман, азизим устазода! Қўлларингиз дард кўрмасин илоҳим!

Темур УБАЙДУЛЛО.

Маънавият

СИНИҚ КЎЗГУЛАР

Одамзот тақдири бир-бирига ўхшамас экан. Ҳали туғилмасингданоқ Худои таоло томонидан қисматинг битилгани бўлади. Тириклик ғалати: баъзиларнинг қисмати ўхшаш, баъзиларники айри... Қисмат деб аталмиш ёзиқнинг энг гўзал чизиқлари болалик даври эканлиги шак-шубҳасиздир. Ёши ўтган сари болалигини соғинмайдиган киши бўлмаса керак.

Болалик... Сўнгги пайтларда сени тез-тез соғинаман. Сенга қайтмоқчи бўламан. Сени соғинаман. Лекин ўтган умрни қайтариб бўлмаганидек, боликнинг ҳам қайтмаслигига ишонсам-да, ҳамиша ёнимдасан.

Болаларнинг антиқа бир ўйини бор. Синиқ кўзгуни олиб қуёшга тутишади. Шунда кўзгуда қуёш акси, қуёш аксида эса кўзингни қисиб ўзингни кўрасан ва бир лаҳза ўзингни қуёшдек пурнур, бахтиёр сезасан. Гўё бутун умр шундай бўлганидек.

Яқинда қўлимга 21-меҳрибонлик уйи ҳақида маълумотнома беришди. Албатта, ҳамма маълумотномаларда ёзилганидек, бунда ҳам меҳрибонлик уйи қаерда, қайси бинода жойлашганлиги, шарт-шароити, тарбияланувчилар сони, тиббий хизмат, ўқув хоналари, дам олиш масканлари, тарбия усуллари ва бошқалар берилган. Маълумотномадан қисқа сатрлар келтираман: Меҳрибонлик уйидаги 198 тарбияланувчига 73 ходим хизмат кўрсатади. Турли-туман тўгараклар, клублар мавжуд. Тарбиячи ва ўқитувчиларнинг барчаси олий маълумотли. Дарслар талабга мос тарзда ўтказилади. Меҳрибонлик уйида болаларга уйдагидек шароитни, оила муҳитини яратиб бериш учун барча чора-тадбирлар кўрилади. Болалар яхши мебель, гилам, палослар, тоза ўрин-тўшаклар, телевизор, видеомагнитофон, мусиқа асбоблари билан таъминланганлар. Тарбияланувчилар шаҳримиздаги 80- ва 9-ўрта мактабларда таҳсил кўришади. Таътил вақтлари Оқтошдаги «Ветерок» ва Тошкент денгизи бўйидаги «Нефтяннник» дам олиш масканларида ҳордиқ чиқарадилар. Шунингдек, тарбиячи ва ўқитувчиларнинг тинимсиз меҳнатлари натижасида болалар уйи тарбияланувчилари орасида жиноий ишлар сезиларли даражада камайган.

Меҳрибонлик уйи ходимлари болалар таълим-тарбиясини ўзбек миллий урф-одатлари асосида олиб боришаяпти. Давлат тилини ўрганишга алоҳида эътибор беришмоқда. Албатта, юқоридаги каби далил ва маълумотларни яна давом эттиришимиз мумкин.

Халқимизда «Отасиз етим гул етим, онасиз етим шум етим» деган мақол бор. Яъники, ота бўлмаса ҳам она болаларини гулдек асраб-авайлаб боқади. Аммо рақамларга назар ташласангиз, онаси тирик етимлар болалар уйининг энг юқори 74 фоизини ташкил этади. Нега шундай? Наҳотки сўнгги йилларда оналар шу қадар бешафқат бўлиб кетишган?! Албатта, болаларнинг ота-оналарини муҳокама қилиб, улар устидан ҳукм чиқармоқчи эмасман. Фақат юрагимга оғриқ берган нарса ота-онаси тирик етим болаларнинг кўплиги мени ўйлантиради. Тўғри, давлатимиз уларнинг ғамини тўла-тўкис ейди, бироқ буларнинг барчаси моддий кўмакларнинг ўзи, холос. Маънавий, руҳий кўмаклар ҳақида мушоҳада этсак, хулосаларимиз оғир ва оғриқли эмасми? Онанинг ўрнини хола, отанинг ўрнини тоға боса олмаслиги ҳаммага аён бўлган ҳақиқат-ку. Лекин, барибир... Барибир нега шундай? Ёки бу яна қисматми? Фақат шу жавоб орқали ўз ўзимизга таскин берамиз. Юқорида баъзиларнинг тақдирлари, демак қисматлари ўхшаш, дедик. Меҳрибонлик уйининг тарбияланувчилари қисматдошлардир. Бизу сизнинг қисматимиз улардан айри.

Меҳрибонлик уйининг боласи... Сен ҳам синиқ кўзгуни қўлингга олиб, қуёшга тутиб ўйнайсанми? Сен ҳам, кўзгуда қуёшни, қуёшда ўз аксингни кўриб, бир лаҳза ўзингни пурнур ва бахтиёр сезасанми? Ёинки синиқ кўзгунинг ўзи каби ҳатто қуёшдаги аксинг ҳам синиқми-а, болалар уйининг боласи?..

Маъмура РЎЗИЕВА.

Юлдузлар ҳаётидан

АРНОЛЬД ШВАРЦЕНЕГГЕРНИНГ «ОҒИР ДАРДИ»

«Холливуд сайёраси» ресторанига кираверишдаги Елисей майдонида тумонат одам тўпланди. Бу оломонни оддий ва фақат бир нарса — машҳур актёр, кўпчилик муштумзўрларнинг идеали бўлмиш Арнольд Шварценеггернинг парижлик ва бошқа саёҳатчилар қўл бериб, ҳадя этаётган самимий кулгусига бўлган илинж тутиб турарди.

Унинг ўзига ва кинобизнес бўйича ҳамкорлари Брюс Уиллесь ҳамда Силвестер Сталлонега тегишли бўлган мазкур ресторанда «пайдо бўлиб қолиши» тасодиф эмасди.

Тўғрироғи, яқин кунларда фаранг киномухлислари эътиборига ҳавола этилиши кўзда тутилаётган, ҳозирда эса Америкада муваффақият қозонаётган «Тозаловчи» фильмининг ўзига хос тарғиботи дейиш мумкин. Бу фильмда Арнольд одатдагидек жангари образини яратган.

Культуризм бўйича жаҳон экс-чемпиони, 48 ёшли Шварценеггер ҳали «юлдузлик» шоҳсупасини бой берганича йўқ. Парижда чиқадиган «Фигаро» газетасига берган интервьюсидан сўнг, унинг келишган қомати, ғайри табиийдек кўринувчи юзлари ва ҳатти-ҳаракатлари замирида чинакам истеъдод, бир буюк шахс сиймоси яширинганлигини эътироф этмай иложи йўқ. Ўша суҳбатни айрим қисқартиришлар билан сизларга ҳавола этишни лозим топдик.

— «Тозаловчи» фильмидаги лавҳалар асосан отиш, ўлдириш ва зўрлашдан иборат. Мана шундай зўрлаш, одам ўлдириш саҳналарининг ҳаётдаги акс-таъсири ҳақида қандай ўйлайсиз? Қолаверса, ўзингизда ҳам уч фарзанд бор?

— Аввало фарзандларимни менинг ижодимга муносабатлари хусусида тўхталсам. Болаларим мен ўйнаган кинони деярли кўришмайди. Бор-йўғи уч фильмимни — «Болалар боғчасидаги полициячи», «Эгизаклар» ва «Кичик»нигина кўришган холос. Қолаверса, АҚШдаги барча кинохоналарда 17 ёшга тўлмаган ўсмирлар ўткир сюжетли фильмларни кўриши қатъий назорат қилинади. Бироқ бу билан ўзимни оқламоқчи эмасман. Репертуаримдаги фақат ўлдириш, уруш, зўрлашдан иборат йўлларим билан чекланиб қолишим ўзимга ҳам фойда келтирмаслигини биламан.

Ҳозир «Йўллардаги қўнғироқлар саси» деб номланган комедия фильмида суратга тушаяпман. Бу фильмни барча оила аъзолари даврасида ўтириб мазза қилиб кўриш мумкин, деб ўйлайман.

— Ҳозирги ёшлар, хусусан болалар хулқи бузилиб кетишига сизнингча ким айбдор, ҳукуматми ёки ота-оналарми?

— Масалан, Вашингтон ҳукумати бу хусусда Холливудни рўкач қилиши мумкин. Бироқ мамлакатда ялпи соғлом муҳит барпо этилганда эди, баҳоналарга ўрин қолмаган бўларди. Ахир халқ моддий турмуш тарзини яхшилаш, жамоат тартибини сақлаш ҳукуматнинг энг муҳим вазифаси бўлиши керак, тўғрими? Қачон улар ўз бурчларини тўла адо этса, халқ ҳаёти ҳам изга тушиб қолади. Ҳозир атрофга бир холис назар ташлайлик-да, одамлар фақат тирикчилик кўйида югуриб юрганини кўрамиз. Ёшлар билан шуғулланувчи, уларга ҳунар ўргатувчи, яхши йўлга етакловчи одамлар ўзи йўқ. Натижада ёшлар ҳам ўз кунини ўзи кўриб, қандай бўлмасин яхши еб, яхши ичиб юриш кўйига тушганлар. Энг ачинарлиси айрим нашага муккасидан берилган ўсмирлар арзимаган «дори» учун ҳатто одам ўлдиришдан ҳам тоймайди. Одамлар кечаси кўчада юргани қўрқади. Мен бу гапларимни ўйлаб, тушуниб гапираяпман. Масалан, ўзим айнан худди ўшандай «тарбияси оғирлар» кўп учрайдиган ўн битта шаҳарда спорт фонди ташкил этдим.

Мана шундай фондлар ёрдамида ёмон йўлга кириб қолган ёшларни қайтариш ва қайтарибгина қолмай, ўша ёмон йўлга нафрат назари билан қарашга ўргатишни ўз олдимизга мақсад қилиб олганмиз. Ҳали ҳаётда аниқ йўлини топа олмай сандираклаб юрган ёшларга эртанги кунига умид уйғотиш, яхши яшаш учун тўғри йўллар бисёр эканини англатишда бизнинг фондимиз ишончли омил бўла олади, деб ўйлайман.

Афсуски, ҳукуматчиларимиз мана шундай имкониятларни ўйлаб топиш борасида эринчоқроқ.

— Оилангизда аҳиллик, ҳамфикрлик устунми ёки...

— Фарзандлар тарбияси ўзингизга маълум, осон иш эмас. Кўп вақтимни уларга ажратаман. Айнан шу сабабли Лос-Анжелесдан бирон ёққа суратга тушишгами, умуман қандай иш билан бўлса ҳам, борсам тўрт ҳафтадан ортиқ қолмайман.

Оиламиздаги аҳилликка келсак, менимча биздан аҳилроқ оила топилмаса керак.

— Австрияда болалигингиз қандай кечганди?

— Оиламиз билан камтарона яшардик. Баъзан емоқ-ичмоқда камчиликлар бўлиб турарди. Менинг велосипедим ҳам, янги туфлим ҳам фақат хаёлимда эди. Бироқ хафа бўлмасдим. Чунки, ўша пайтларда жуда оғир бўлиб, бутун мамлакат аҳолиси деярли бир хил ҳаёт кечирар эди. Отамдан тез-тез камар «еб» турардим. Ўша пайтда маъқул бўлган кўп тарбия воситалари, хусусан камар ҳам бугунги кунда жазо чораси, деб тан олинаётганига ҳеч тушунмайман. Ўз ёшимдан, тажрибамдан келиб чиқиб оилада болаларга анча қаттиққўлман. Лекин хотиним эса мутлақо аксим — кўнгилчан.

— Рафиқангиз Мария Шривер — Кеннедилар авлоди, яъни, демократлардан. Сиз эса ашаддий республикачилардансиз. Оиладаги муносабатларингизда қандай келишасизлар?

— Оилавий келишувимиз жуда зўр. Мария гўзал, ҳазилни тўғри тушунади. Характеримиз мослиги муҳаббатимизни кучайтиради.

Худди сизга ўхшаб, унга савол беришганди. Мария бўлса, шундай ажойиб жавоб қилган. — «Мен Арнольдга турмушга чиқаётиб никоҳ ўқиган домлага эримни ҳар қандай қийинчиликларда, касаллигида ва яхши кунларда ташлаб кетмасликка сўз берганман. Республикачилиги эримнинг энг оғир дарди. Бироқ никоҳдаги ваъда бўйича уни ташлаб кетолмайман».

Бу албатта ҳазил. Биласизми одамлар бир-бирига муҳаббатли бўлса ҳар қанақа гап-сўзлар ўз-ўзидан барҳам топади. Умуман олганда ҳаётда омадим чопган. Хотиним, болаларим ва касбим барчаси жуда севимли мен учун. Аммо мен шулар билан кифояланиб қолмайман. Шу сабабли ҳам шаҳардаги ёшлар билан кўпроқ мулоқотда бўлиб, уларга кучим етганча ёрдам бераман. Кучинг, мол-дунёинг кўп бўлгани билан ҳаётда яхши инсон деган ном қолдириб бўлмайди. Яхши инсон бўлиб эсланиши учун ёрдамини бировдан аямай яшамоғи лозим. Зотан, бизлар инсониятнинг асл қоидаларини унутмаслигимиз керак.

Хориж матбуоти материаллари асосида Гўзал ҲОЛИҚОВА тайёрлаган.

Абдулҳамид Сулаймон Чўлпоннинг 100 йиллигига

Мусаввира Азиза Маматованинг «Чўлпон» суратидан кўчирма.

Назм

Чўлпон

БИЗНИНГ ВАТАН

Ер юзинда ўзга бир олам эрур бизнинг ватан,
Бошқа ҳар бир ўлкадан кенг,
ҳар диёрдан каттакон.

Ҳар томондан юксалиш сорига
ташлаб зўр қадам,
Дашту саҳроси анинг
гул-гул очилмишдир чаман!

Дарёси аввалгидек, ердан
олиб қочмас ўзин,
Чунки пойига унинг маҳкам
урилмишдир кишан.

Мунда меҳнат — ҳурлик олган,
барча меҳнат аҳли — ҳур!
Кимки меҳнат қилса — қувноқ,
кимки меҳнат қилса шан!

Фан билан меҳнат иковлон қўл беришкан,
иттифоқ,
Эркин-эркин яйрашиб ижод этар
меҳнат ва фан!

Янги жамият қуриб дунёга ўрнак бўлгани
Барча меҳнат аҳли бирга, ҳамма бир жон,
бир бадан!

Бу Ватанни жон билан сақлашга, Чўлпон,
ҳозир ўл,
Кимки қасд этса анга кийсин
пушаймондин кафан!

БЕБАҲО ҲИССА

Республика Фанлар академияси мухбир аъзоси Салоҳиддин МАМАЖОНОВ билан суҳбат

— Домла, буюк аллома Чўлпоннинг театр санъатимиз равнақига қўшган ҳиссаси ҳақида нималар дея оласиз?

— Ўзбек театрининг ривожига энг катта ҳисса қўшган зотлардан бири Чўлпондир. У энг аввало биринчи профессионал ўзбек театрининг директори бўлиб ишлаган. Узоқ вақт театрларда адабий эмакдошлик қилган. Москвада Кичик театр (ҳозирги Вахтангов номидаги театр) қошида ташкил этилган ўзбек драматургияси студиясига раҳбарлик қилган. Булар Чўлпоннинг театр соҳасидаги раҳбарлик ва ташкилотчилик фаолияти эди. Чўлпон жаҳон адабиётининг энг гўзал драматик асарларини ўзбек тилига маҳорат билан таржима қилди ва шу йўл билан ўзбек драматургиясига ҳам, ўзбек театр санъати тараққиётига ҳам улкан ҳисса қўшди.

Чўлпон томонидан ўзбекчага ағдарилган Шекспирнинг «Ҳамлет», Лопе де Веганинг «Қўзибулоқ», Мольернинг «Хасис», Карло Гоццининг «Маликаи Турандот» , Карло Гольдонининг «Икки бойга бир малай» каби асарлари ўзбек саҳнасига кириб келди ва актёрларимиз учун улкан мактаб, уларни бир неча поғонага юқори кўтарилишига сабаб бўлди. Бу Чўлпоннинг театр соҳасидаги иккинчи йўли — йўналиши эди. Учинчидан, Чўлпоннинг ўзи ўнлаб мустақил пьесалар яратди ва улар ўзбек театрларида ўйналди. Тўртинчидан, Чўлпон театр муаммоларига ва актёрлар санъатига бағишлаб жуда кўп ўткир мақолалар ёзди. Бу мақолаларда драматик асарларнинг мазмуни, ғоясигина эмас, энг аввало уларнинг шакл-шамойилига ва актёрларнинг ижро санъатига катта эътибор берди. Чўлпон театр санъатида сўз актёр тақдирини ҳал қилувчи омил эканлигини таъкидлайди. Аллома бир мақоласини Шекспирнинг «Ҳамлет» асарида ишлатилган «Сўз, сўз, сўз» деган жумласи билан номлайди. Чўлпон ёзадики «Ҳатто кўпгина актёрларнинг «ўйин» ҳунарига қараганда сўз ҳунари, албатта ва албатта заиф ҳам, тўппа-тўғри сўзни ҳам тутилиб, ямлаб, англашилмас қилиб айтатурганларимиз бор, бу асарнинг томошачига бориб етмаслигига, томошачида тўла тасвир ҳосил бўлмаслигига, томошанинг бадиий қисмининг анча пастлашишига сабаб бўлади, гўзал ва усталарча ўйнаған актёр гўзал ва усталарча ҳам гапиришни билсин, шунда ўйин билан сўз бирлашиб, томошани тўлатади». Чўлпон ҳатто грим ва саҳна безагига ҳам ўз муносабатини билдиради. Бир мақоласида «гримлар ҳам ортиқ даражада сунъий эди», декорациялар эса «бузуқ, йиртиқ-йиртиқ, қўпол , ранги ўчган, тулаб кетган» дейди. Чўлпон ўзбек театри шаклланаётган пайтларни таҳлил этиб, дейдики, «Бизнинг саҳнамиз операда бошқа, драмада бошқа ҳайъатга эга бўлур экан?». Ҳурфикрлилик, эркинлик ва самимийлик Чўлпон табиатининг бош белгиси эди. У мутеликнинг ашаддий душмани эди. Ҳатто актёрлар ижросида ҳам эркинлик туйғуси ҳал қилувчи омил эканлигини таъкидлайди. Бир спектакль хусусида сўзлаб, актёрлар «нимагадир ҳиссиёт ва бегона бўлиб ўйнайдилар. Самимийлик, ролни англаб ўйнашлик, саҳнада эркин бўлиш керак, бизнинг саҳнамизда баъзи бир артистларимиз жуда қисилиб, тортиниб ўйнайдилар. Саҳнада эркин бўлса, у энг керак нарсадир», дейди. Чўлпон Ҳалима Носирова тўғрисидаги мақоласида унинг «бир неча яхши хислатлари» сифатида «мимика бойлиги, саҳнада ўзини эркин тутишлик, балки бир даражада шўхлик, тил равонлиги, сўзларни тўғри бериш ва ўткир овоз воситаси билан сўзни томошабинга етказиш» эканлигини таъкидлайди. Турсуной тўғрисидаги мақоласида эса унинг ролни «берилиб ўйнаб, унинг ичида эркин-эркин яшаши» ва ҳар бир сўз оҳангини ички ҳолат вазиятининг кўзгусига айлантириб талаффуз қилишини мақтайди.

Чўлпон ўзига хос драматург эди. Айниқса, «Ўртоқ Қаршибоев» деган пьесаси жиддий баҳслар туғдирди. Василий Янг билан ҳамкорликда яратган «Ҳужум» пьесаси катта шовшувларга сабаб бўлди. «Ёрқиной» пьесаси шоирнинг миллий мустақилликка чорловчи шеърлари руҳига ҳамоҳанг асар бўлганлиги учун ўша вақтларда қаттиқ танқид қилинди. Чўлпон 1928 йилда «Замона хотини» пьесасини ёзган эди. Уни Маннон Уйғур «муштумзўр» сарлавҳаси остида саҳналаштирган ва шу ном билан машҳур бўлган. Асар ўз вақтида босилмаган. Кейинчалик матбуотда Чўлпоннинг шу бир асари икки мустақил асар, яъни «Муштумзўр» бошқа асар, «Замона хотини» бошқа асар деб тилга олина бошлаган.

Чўлпон бир гуруҳ ёзувчилар билан 1928 йилда Санкт-Петербургга борадиган асарни олиб борган экан. Драматурглар йиғилишида асар ҳақида ўзи гапирган. Кейин мажлислар залида ўтирган ерида унутиб қолдирган. Москвага келгач, эсига келган. У билан Комил Яшин, Мумтоз Муҳамедов ва бошқа ёзувчилар ҳам бирга экан. Мумтоз Муҳамедов қайтиб бориб уни залдан топиб келади. Шу бўйи асар Мумтоз Муҳамедов қўлида қолиб кетади. Бир учрашганда Мумтоз акага: «Наҳотки Чўлпоннинг бирор асарини сақлаб қолмагансизлар?» — дедим. — «Қанийди бўлса, ҳамма жон деб чиқарар эди». Бир ҳафтадан кейин Яшин ака менга телефон қилиб, тезда келинг, дедилар. Борсам, иккалалари ўтиришиб «Замона хотини» ёзилган учта дафтарни кўрсатишди. Кириш қисмида «Шунигина дейман» деган мақоласи бор. У Чўлпоннинг ўз қўли билан ёзилган. Остида имзоси ҳам бор. Асарнинг ўзини бошқа одам кўчирган. Иккаласи ҳам араб алифбосида ёзилган. Мумтоз ака ва Яшин акалар асарни ҳозирги алифбога кўчириш ва нашр этишни менинг зиммамга юклашди. Шу тариқа асар «Шарқ юлдузи» журналининг 1995 йил ўнинчи сонида эълон қилинди.

Чўлпон драматургияси унинг дилбар шеърлари, «Кеча ва кундуз» романи каби адабиётимизга бебаҳо ҳисса бўлиб қўшилди.

Музаффар ТУРОБ суҳбатлашди.

МАДАНИЯТИМИЗ ФИДОЙИСИ

Маърифатпарвар оталаримиз Туркистон халқини зулматдан олиб чиқиш учун биринчи навбатда тил ва имло масалаларига катта эътибор бердилар. Чунки ўша даврда ўлкада хат-савод масаласи долзарб масала эди. Юртимизнинг аҳли донишлари халқимизни саводли қилиш учун биринчи навбатда тил ва имло масалаларига бағишланган имло конференцияси чақириш лозимлигини тушуниб етдилар.

Абдурауф Фитрат, Шокиржон Раҳимий, Минавар Қори, Абдурашидов, Вадуд Маҳмуд, Чўлпон, Ашурали Зокирийларнинг саъй-ҳаракатлари билан 1921 йили 1 январда Тошкентда тил ва имло қурултойи очилди. Қурултойда жами тўққиз мажлис ўтказилди. Уларда Чўлпон фаол қатнашди. Қурултойнинг тўққизинчи мажлисида ўзбек мумтоз адабиётининг асосчиси Алишер Навоийга ҳайкал ўрнатиш таклифи билан чиқди. Тил ва имло қурултойининг ҳамма қатнашчилари шоирнинг бу фикрини қизғин кутиб олдилар. Қурултойнинг иккинчи мажлисида Чўлпон нутқ сўзлади.

«ҚАЛАНДАР»

1922 йил Эски Тошкент. Чўлпон шаҳарни айланар экан, Ҳадрадаги ҳангомалар унга қаттиқ таъсир қилди. Бир тарафда сомса, бир тарафда кабоб, бир томонда ҳасип ва ош сотилмоқда.

Ялангликда эса миршаблар отларда улоқ чопишмоқда. Шоирнинг илҳоми жўшиб қуйидаги шеърни тўқиб ташлади. Ушбу шеър «Туркистон» газетасининг 1922 йил 27 октябрида «Қаландар» тахаллуси билан босилган.

ХАДРАДА УЛОҚ

кичкина ҳангома

Сизга маълумки, Хадра тор бир жой,
Дала эмаски, бўлса кенг майдон,
Топилур унда: ош, кабоб, нон-чой,
Ярашар унда бўлсангиз меҳмон.

От ўйин бор эди... вафот этди,
Тул бўлиб қолди эшшаги, туяси,
Саҳна ҳам паст томон учуб кетди,
Жойи ҳам бўлди «эҳтиёж» уяси.

Қўчалар шунча торки бир арава,
Ўтса, йониға бир эшак сиғмас,
Шундақа ердами улоқ ол-ҳа,
Бу хабарни ақл сира олмас!

Йўқ, афандим, бу жуда тўғри хабар,
Мен ўзим, худди мен ўзим кўрдим,
Эчкини ўмгашиб келиб эрлар,
Чопқилашганда, мен қараб турдим!

Хадрада катта бир улоқ бўлди,
Эчкини хўб чўзишдилар акалар,
Фарқи шулким улоқчилик қилди,
Мунда бизнинг ботур милитсийалар!

Хўб ишондимки, бизнинг отларимиз,
Юрт ва халқ хизматида қойим экан,
Қилич осқон ботур йигитларимиз,
Эчки тортиш ишида дойим экан.

Рост хабар: Хадрада улоқ бўлди,
Катта соврунни ҳам шулар олди!

профессор
Эргаш УМАРОВ нашрга тайёрлади.

ШОИР СЎЗИ

Шабнамсевар бир гул эдим,
Аламдийда булбул эдим.
Бир туғилдим, бу дунёга,
Ёронлар, қайта келмасман.

Она диёр қучоғида,
Халқим қалбин қайноғида.
Қайнаб чиқдим булоқдайин,
Қайнаб ҳеч адо бўлмасман.

Шамол бўлдим бардошимдан,
Ўргулдим дўстлар бошидан.
Харифларни силаб-сийпаб
Хушомад ила елмасман.

Турон эли жоним эди,
На жон, жаҳоним эди.
Юлдуздайин кўчиб кетдим,
Наҳот энди ўргулмасман!

Қўшиқларим юксак, авжли,
Уммон эдим суви мавжли.
Қуритмангиз, қуритсангиз
Қайта бошдан ҳеч тўлмасман.

Ҳаёт асал, болдек ширин,
Заҳар ютдим бирин-бирин.
Юрагимни кемирдилар.
Илонларни дўст билмасман.

Ўлим бордир бу тақдирда,
Ажал топдим хўр, таҳқирда,
Бевақт кетдим орангиздан,
Бир ўлдим, энди ўлмасман!

Темур УБАЙДУЛЛО.

«СУВ ВА ҲАВОДЕК ЗАРУР»

Чўлпоннинг «Кеча ва кундуз» романи 1936 йилда босмадан чиқди. Бунгача адиб жуда қайноқ ижод йўлини босиб ўтди. У илк мақолаларидан «Адабиёт надур?»ни ёзганда эндигина 16 баҳорни қаршилаган эди. Аммо фикрлари олмосдек ўткир, мушоҳадалари яшиндек ярқирайди. «Ҳеч тўхтамасдан ҳаракат қилиб турғон вужудимизга, — деб ёзганди мазкур мақоласида Чўлпон. — Танимизга сув-ҳаво нақадар зарур бўлса, маишат йўлида ҳар хил қора кирлар ила кирланган руҳимиз учун ҳам шул қадар адабиёт керакдир. Адабиёт яшаса миллат яшар». Адибнинг мурғак қалбидан отилиб чиққан мазкур қуйма фикрлар, унинг ноёб истеъдодидан намунадир. «Кеча ва кундуз»да адиб таланти бўй-бастини манаман деб кўрсатди. Минг афсуслар бўлсинким, мазкур романнинг «Кундуз» бўлими ҳамон йўқ. Мустабид тузум муаллифи билан бирга қўлёзмани қамоққа олганди. Биз «Кеча»даги тарихийликка бир назар ташлашга ҳаракат қиламиз.

Чўлпон чоризм мустамлакачилик зулмини маҳорат билан тасвирлайди.

XX аср бошларидаги Туркистон ҳаёти романнинг бош мавзусидир. Чоризмнинг зулми остида халқнинг аянчли аҳволи ишонарли чизилган. Йўқчиликнинг мусибатли ва аянчли ҳолатлари маҳорат ила тасвирланган. Босқинчиларнинг ўзбошимчаликлари туфайли батамом хонавайрон бўлган юртдошларимизнинг маҳзун қисматлари романда ўз аксини топган.

«Кеча ва кундуз»нинг бош қаҳрамони Зеби образи билан муаллиф мустамлакачилик давридаги ҳақ-ҳуқуқсиз, жонли буюмга айланган хотин-қизлар образини яратди. Одамдай яшашни орзу қилган, севгини қалбига сингдирган покиза дил, чиркин тузумнинг қурбонига айланди.

«Замона зўрники» даврида одамнинг қадр-қиммати бир чақа, ярим пуллиги романда жуда ишончли чиққан. Эндигина ўн олти баҳорни қаршилаган нав-ниҳол бокира қиз тўртинчи хотин бўлиб мингбоши додхонинг қурбони бўлди. Ёш умри хазон, орзуниятлари чил-чил синди. Бегуноҳ Зеби кундошлар фитнасининг қурбони бўлди.

Романда жадидчиликнинг моҳияти жуда содда ва ишончли тасвирланган. Бу жараён Шарафуддин Хўжаев образи орқали очилади. Жадидларнинг маърифатлилиги, миллатпарварлиги, юрти, эли деб ёниб яшашликлари жуда ҳам ишончли чиққан. Жадидчиликни тушунишлик учун ҳам катта билим талаб этилади. Романда жадидликнинг бутун бўй-басти тасвир этилади.

Роман қаҳрамонларидан бири Акбарали додҳо — мустамлакачилик даврининг югурдаги, ақл-фаросатдан ҳам тангри қисган бир гумроҳ. Мингбошини муаллиф қуруқ савлатлигини тасвирлайди.

Мустамлакачилар ўзлари билан олиб келган фоҳишабозлик иллати жуда ишончли тасвирланади. Ўқувчини беихтиёр ғазаблантириб, чиркин тузумга нисбатан нафратини кучайтиради.

Чўлпоннинг «Кеча ва кундуз» романида мустамлакачилик тузумининг ўзбошимчаликлари маҳорат билан чизилган.

Романни такрор-такрор ўқир экансан, мустамлакачиларга нафратинг ошади, уларнинг бешафқат зулмларидан бағри-дилинг оғрийди. Мустамлака исканжасига тушиб қолган аждодларимизнинг оҳ-воҳларидан бағримиз хун, дилимиз хуфтон бўлади. Ўтмишдошларимизнинг чеккан азобларига ачиниш, уларнинг шум тақдирларидан хафа бўлиб, истиқлолимиздан бошимиз кўкка етди. Шу нуқтаи назардан Чўлпоннинг ижодида озодлик, ҳурлик завқ-шавқ билан тараннум этилган. Миллатпарварлик бутун жисмга сингиб кетган ноёб истеъдод соҳиби Чўлпон ижодида озодликнинг ўрни ўзгачадир.

Мусоқул УСМОНОВ,
профессор.

ИСТИҚЛОЛ ДАРАКЧИСИ

Чўлпон нафақат миллат учун, ўзининг сафдошлари қаламкаш дўстлари орасида, мухлислари орасида армон бўлган муаллифдир. Сабаби, ниҳоятда Оллоҳ камдан-кам одамга бу инсондаги салоҳиятни берган. У насрда ёзса, йиғлатиб ёзган. Назмда ёзса сайратиб ёзган. Театр деган сўзни ўша пайтда артистларданда ўткир салоҳият билан тилга олган ва театр санъати соҳасида эсда қоладиган саъй-ҳаракатлар қилган.

Мен Чўлпон сув ичган анҳорлар бўйида катта бўлганман. Ота-онам, менинг авлодларим кўпроқ Чўлпонга яқинроқ бўлган Эски шаҳарликмиз. Бугунги андижонлик ёзувчилар орасида Чўлпоннамолари борми? Улар Чўлпоннинг ҳидини бера оляптими? Буни қарангки, Чўлпон ўзининг отини ўзи қўйиб кетган. Бошқа Чўлпон бўлмағай. Чўлпон юлдузи ягонадир.

Мен Чўлпоннинг қайси жойларига қойил қоламан?

Мен дуторнинг торларига
беркиниб олсам агар,
Пардаларни ҳар бири
айтур бўлак ғамдин хабар.
Пардалар узра юриб
турган одам бармоқлари
Кўкрагимдан кўп эзар,
Шундан эрур толмоқларим.

Буни тўлқин-тўлқин бўлиб келишини қаранг. Шеърнинг ўзи қўшиқ. Шу унли ҳарфларнинг қўйилган жойлари танбурингиз бўлмаса-да, дутор эш бўлмаса-да, тайёр қўшиқ. Ундаги образни қаранг. Ундаги суратни қаранг. Бирорта сўз шундай ёзилган эмас. Ҳамма сўз бадиийлик яратяпти.

«Кеча ва кундуз» романидаги битта жумла қулоғимда қолган. «Зеби дуторни бидирлатиб чаларди. «Бидирлатиб» деган сўз фақат Андижонда айтилади. Лекин бугунги андижонликларнинг лаҳжасида ўша «бидирлатиб» сўзи кам учрайди.

Чўлпоннинг феъл-атворлари ҳақида гапирсак, авваламбор, мен у кишининг оталаридан бироз хабарим бор. Мен ишлаган Андижон чет тиллар дорилфунуни ёнбошидаги кўчада уларнинг уйлари бор эди. Бир жиянлари биз билан бирга ишларди. Шу жиянларининг баҳонасида Чўлпоннинг оталарининг қўлёзмаларини кўрганман. «Расво» тахаллуси билан ғазаллар битган. Жуда ҳам ўткир бўлган у одам. Ўзига «Расво» деб тахаллус олишнинг ўзида катта гап бор. Ҳеч қачон киши ўзиниўзи расво деб билмайди. Оллоҳни таниган одамгина гуноҳкорингман дейди.

Бир неча чўлпоншунослар саъй-ҳаракати билан маош олса-олмаса, биров мақтаса-мақтамаса Чўлпон билан андижонликлар фахрланади. Битта нарсадан мен фахрланаман: Чўлпонда чўрткесарлик характери бўлган.

«Чўлпон ким?» деган саволга Зебилар жавоб бергай. «Чўлпон ким?» деган саволга 38 ёшли Чўлпонни қўл-оёқларини боғлаган занжирлар жавоб бергай. «Чўлпон ким эди?» деган саволга Чўлпонни еганлар жавоб бергай. Бизга «Чўлпон ким эди?» деса фақат бир нарсани айтамиз: «Оллоҳ ярлақаб миллатнинг пешонасига ёзиб қўйган тилло ҳарфли қисматларидан бири эди. Мустақилликнинг даракчиси эди Чўлпон».

Ўзбек миллатига, қалам тутган миллатни шоиру шуароларига Чўлпон муборак бўлсин! Чўлпонни кўрганларни кўриб яшаётганимиз бизга муборак бўлсин! Чўлпон ҳақида ўзимизнинг лаҳжаларимизда баралла туриб Чўлпон бизники эди, Чўлпон миллатнинг олдида юзи ёруғ ва юзи ёруғ бўлиб қолгай деган гапни айтиш учун овоз эркинлиги берилгани бизга муборак бўлсин. Чўлпоннинг умрини ҳозирги иқтидорли, ёниб турган чўлпонсифат шоирларга қўшиб берган бўлсин. Чўлпон айтолмаган гапларни айтадиган ўғлонлар туғилсин, қизлар туғилсин, Зебини бидирлатиб чалаётган дутори яна юз йилларнинг қаърига титроқ овозларини узатиб турсин.

Юлдузлар сўнмагай, Чўлпонлар ўлмагай, дуторлар тинмагай!

Турсуной СОДИҚОВА,
Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази бўлими мудири.

САҲНАДА — «КУНДУЗСИЗ КЕЧАЛАР»

Чўлпоннинг 100 йиллигига бағишлаб Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театри Усмон Азимнинг «Кундузсиз кечалар» томошасини тайёрламоқда. Шу муносабат билан мухбиримиз театр директори, Ўзбекистон халқ артисти Ёқуб Аҳмедовга бир нечта саволлар билан мурожаат қилди.

— Айтинг-чи, муаллиф ушбу драматик асарни театр жамоасининг буюртмаси асосида ёздими?

— Республика Вазирлар Маҳкамасининг Чўлпоннинг 100 йиллигини ўтказиш тўғрисидаги қарорида театримизнинг ҳам атоқли шоиримиз ҳаёти, саҳна асари яратиш ҳақида таъкидлаб ўтилган. Жамоамиз истеъдодли шоир Усмон Азимга мурожаат қилганида у бажонидил таклифимизни қабул қилди.

— Икки пардали фожиа барчага манзур бўлгандир?

— Асар театримиз бадиий кенгашида қабул қилинди. Тўғри, кўпгина фикрлар айтилди, маслаҳатлар берилди. Муаллиф билдирилган маслаҳатлар асосида ўз асарини қайтадан кўрди. Мана, ҳозир қизғин репетициялар давом этяпти. Бугун-эрта саҳнага чиқсак ҳам ажаб эмас.

— Томошани ким саҳналаштиряпти?

— Валижон Умаровни эшитганмисиз? Сирдарё вилоят театрининг бош режиссёри бўлиб ишлайди. Биз унга ишониб топширдик. Тиришқоқ, билимли, ўз ишини пухта билади у. Уйлайманки, томошабинларимизни қониқтирадиган томоша бунёд бўлиши учун қаттиқ жон куйдиряпти.

— Асосий ролларни кимлар ижро этяпти?

— Чўлпон ролини Ўзбекистон халқ артисти Муҳаммаджон Абдуқундузов, Беҳзод Муҳаммадкаримов ҳамда ёш артистимиз Равшан Жўраевлар тайёрламоқда. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Саидкомил Умаров ва Рустам Каримовлар Акмал Икромов образини маромига етказишмоқда. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Эркин Комилов ва Ҳожиакбар Нурматовларни Файзулла Хўжаев қиёфасида кўрамиз. Яна бир ажойиб адибимиз, Чўлпоннинг замондоши Фитрат ролини Ғайбулла Ҳожиев ва Маҳмуд Исмоиловга топширганмиз. Чўлпоннинг рафиқаси Солиҳа ролини эса Шоҳида Исмоилова билан Зуҳра Ашурова ижро этишади.

Яхши бастакоримиз Анвар Эргашев томошанинг мусиқаларини ёзди. Театримизнинг рассоми Бахтиёр Тўраев зарур декорацияларни деярли тайёрлаб бўлди.

Томошада Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Риҳсивой Авазов, Пўлат Носиров, истеъдодини кўрсата билган Абдурайим Абдуваҳобов, Қаҳрамон Абдураҳмоновлар ҳам иштирок этишади. Ёшларимиз кўпроқ банд бўлишади.

— Томоша премьераси қачон бўлишини айта оласизми?

— Шу кунларда намойиш этиш ниятимиз бор. Барча актёрларимиз ўз ролларини қиёмига етказишяпти. Томоша адибимиз тўйига арзигулик туҳфамиз бўлади.

Ғолиб МИРЗО ёзиб олди.

Чўлпоннинг асарлари асосида тайёрланган саҳна томошалари, видеофильмлар томошабинларни ўзига жалб этмоқда. Айниқса, «Кеча ва кундуз» романи асосида экранлаштирилган кўп қисмли видеофильмни кўпсонли телемухлислар илиқ кутиб олишди.
СУРАТДА: видеофильмдан лавҳа. *Эркин Муҳамедов олган сурат.*

Анжуманлар

ХАЛҚАРО МЕЪЁРЛАР АСОСИДА

Тошкентда «Халқаро ҳуқуқий битимлар ва уларнинг Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ривожига таъсири» мавзуида халқаро конференция бўлиб ўтди. Мазкур анжуман Германиянинг Конрад Аденауэр жамғармаси томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тараққиёт дастури, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон миллий маркази, журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази ва Халқаро Қизил хоч жамияти билан ҳамкорликда ўтказилди.

Конференция қатнашчилари халқаро битимларни ратификация қилиш ва уларнинг миллий қонунларда акс этиши, ҳуқуқий тизим тараққиёти ва инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро шартномалар тизими, ўтиш даврида уларнинг республикада қандай тадбиқ этилаётганлиги ҳақида маърузалар тингладилар. Анжуманда журналистлар фаолиятининг ҳуқуқий асослари ҳақида ҳам сўз борди.

Маълумки, Ўзбекистон Конституцияси, республика қонунлари, бошқа меъёрий ҳужжатлар халқаро ҳуқуқий актлар ва энг аввало, Инсон ҳуқуқлари умумий декларациясининг чуқур таҳлили асосида ва ҳар тарафлама ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилган. Мана шу қонунлар янада самаралироқ ишлашини таъминлаш учун яна нималар қилиш керак?

Конференцияда республика олим ва мутахассисларидан ташқари хорижий мамлакатлардан келган олимлар иштирокида ана шу мавзуга бағишлаб мунозаралар бўлиб ўтди.

Мухбиримиз конференция иштирокчиси, германиялик олим, Бонн университетининг профессори доктор Эккехард Пабшга мурожаат қилиб, ундан конференция, умуман халқаро ҳуқуқий битимларнинг Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ривожига таъсири ҳақидаги фикрлари билан ўртоқлашишни сўради.

— Ҳуқуқий демократик жамият қуриш йўлидан бораётган мамлакатингизнинг халқаро майдонда ўз ўрни бор. Шу нуқтаи назардан олганда ҳуқуқий давлат қуриш масалаларида ҳамкорлик қилиш ғоят муҳим аҳамият касб этади. Бугунги халқаро конференция ана шу жиҳатлари билан қимматлидир, — деди германиялик олим.

Мирзаали АКБАРОВ.

Қадриятларимиз

ДУОДАН ЭЛ КЎКАРАДИ

Ҳар бир кишининг қалбида эзгу мақсади, орзу-армони ва яхши тилаклари бўлади. Бу ниятларни рўёбга чиқариш ва муаммоларни бартараф этиш эса энг аввало инсоннинг ўз саъй-ҳаракатларига боғлиқ.

Бироқ маънавий-руҳий мадад бўлмаса, амалий ҳаракат муваффақият келтирмайди.

Бу йил Инсон манфаатлари йили экан, аввало инсонни ардоқлаш, ота-она, қариндош-уруғ, қўни-қўшни ва яқинлар ҳурмат-иззатини келтириб, улардан яхши тилаклар билдирилган дуолар олсак, нур устига аъло нур бўлур эди. Чунки дуо туфайли инсон қалби илоҳий нурга тўлади, руҳи енгилланади. Фарзандларимизга дуо, миллий ғурур, ҳалоллик ва поклик ҳақида қанча кўп эслатсак, улар учун фойдалидир.

Шу ўринда дуо ва унинг хислатлари ҳақида кичик бир воқеани келтириб ўтмоқликни лозим топдим. Бу йил оиламиз билан дам олишни Шоҳимардонда ўтказишни ният қилган эдик. «Олтин водий» поездига тушиб Марғилон сари йўл олдик. Купеда бизга нуроний бир онахон билан 18 ёшлар атрофидаги йигитча ҳамроҳ бўлишди. Йўл-йўлакай онахон билан суҳбатлашиб кетдик. Суҳбат давомида онахоннинг саксондан ошганларини билиб олдим. Лекин суҳбатдошим ўз ёшига нисбатан анча ёш кўринарди.

— Онахон, маъзур тутасиз, бир нарсани сўрасам майлими?

— Бемалол сўрайверинг, қизим.

— Шунча ёшга кирибсиз, аммо кўринишингиз... Бу йигитча набирангизми?

— Йўқ, ўн иккинчи эварам. Ёш кўринишимга келсак, бунинг бир сири бор.

— Қандай сир экан, айтиб беринг?

— Бу сирнинг сабаби, дуода ва меҳнатда деб биламан. Эшитганмисиз халқимизда: «Ёмғирдан ер кўкаради, дуодан эл кўкаради», — деган бир нақл бор. Мен ўз ҳаётим давомида бу ҳикматли сўзларнинг нақадар тўғри эканлигининг бир неча бор гувоҳи бўлганман. Ёдимда, турмуш ўртоғим урушга кетганларида бир ҳовлида мен тўрт ёш бола билан қайнотам ва бемор қайнисинглим қолган эдик. Ишлай десам болалар ҳали ёш, қандай қилиб бўлса ҳам рўзғор тебратиб, кун ўтказиш керак. Бир сигиримиз бўларди, ҳар куни сут соғиб, ўзимиздан орттириб бозорга олиб бориб сотардим. Шунинг орқасидан бир амаллаб кунда бўлмаса ҳам кун ора қозон қайнатиб кун ўтказардик. Овқатнинг олдини қайнотамга сузиб берардим. Шунда ҳар сафар: «Илоҳим умрингдан барака топ. Қўшганинг билан қўша-қари. Болаларингга бош бўлиб, уларнинг бахтини, роҳатини кўринглар. Қизим, сен мени сийладингми, сени худойимни ўзи ярлақасин», — деб дуо қилардилар.

Бу дуолардан кўнглим тоғдек кўтарилиб, қийинчиликларни ҳам эсдан чиқариб юборардим. Уруш тугади. Болаларимнинг отаси ҳам соғ-саломат қайтиб келди. Ҳаётимиз ўз изига тушиб кетди. Орадан йиллар ўтди. Бу орада турмуш ўртоғим урушда орттирган жароҳати туфайли ҳаётдан кўз юмди. Энди ёлғиз эмасдим. Бирин-кетин вояга етган фарзандларим ёнимга кириб, оғиримни енгил қила бошлашди. Умр оқар сув деганларидек, қанча сувлар оқиб кетди. Отам айтганларидек, ўғил-қизларимнинг ҳаммаси уйли-жойли бўлишди.

Мана 83 ёшга кирдим. Қўша-қўша невара ва эвараларнинг иссиқ бағридаман. Ҳар сафар дастурхон устида дуога қўл очар эканман, қайнотам раҳматлининг «Қизим, менга кўрсатган барча ҳурмат-иззатларингиздан мингдан-минг розиман. Бунинг учун беш вақт намозимда доимо сизнинг ҳақингизга яратгандан тинчлик, хотиржамлик сўрайман. Яхшилик ҳеч қачон унутилмайди. Худо хоҳласа улуғ ёшларга кирасиз, фарзандларингиз роҳатини кўрасиз. Ўшанда қилган дуоларимнинг мустажо бўлганини эслайсиз», деганлари қулоғим остида, худди кечагидай жаранглаб туради. Бугунги кўраётган куним, шундай улуғ ёшга етишимнинг сабаби, яхши ниятлар билан қилинган дуоларда эмасмикин, деб ўйлаб қоламан. Албатта, дуоларда. Кексаларнинг дуосини олган, меҳнатдан қочмаган киши, ҳеч қачон кам бўлмайди.

— Нечта набира ва эвараларингиз бор?

— 7 фарзандимдан 28 набира ва 21 эвара кўрдим. Болаларимнинг ҳаммаси олий маълумотли, уларнинг орасида фан номзодлари, полковник, шифокор, муҳандисдан тортиб зоотехниккача бор. Мен уларнинг бахтидан қувониб, яратгандан тинчлик, хотиржамлик сўрайман.

Суҳбат билан бўлиб манзилга етиб келганимизни ҳам билмай қолдик. Онахон билан хайрлашар эканмиз: — Агар қиз набира кўрсам исмини Сабурахон қўяман. Сиз сабрли аёл экансиз. Ёшингиз юздан ошсин, яна дийдор кўришиш насиб этсин, дея хайрлашдик.

Муборак ЮНУСХЎЖАЕВА.

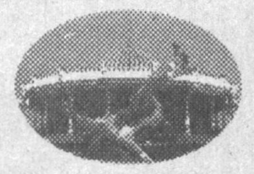

АЛПОМИШЛАР ЮРТИДА — ПОЛВОНЛАР БАҲСИ

Табаррук заминимизда азал-азалдан миллий кураш анъаналари эъзозланиб келинади ва бежиз Ўзбекистонни Алпомишлар юрти дейишмайди. Зеро, биздан Тўланбой полвон, Аҳмад полвон, Аброр полвон каби кураги ерга тегмаган, ҳатто бошқа давлатларда ҳам ўз кучию маҳорати билан катта довруғ қозонган кўплаб шер келбатли полвонлар етишиб чиққан. Ҳали-ҳануз республикамиз вилоятларида бирор-бир тўй ёки сайиллар полвонларнинг беллашувисиз ўтмайди.

Шаҳримизда эркин кураш бўйича Ўзбекистон Мустақиллиги кубоги халқаро мусобақалари ташкил этилганлигини эшитиб, беихтиёр юқоридаги азалий кураш анъаналаримизни ёдга олиб, улар пухта замин асосида янгидан қанот ёзажагини ўйлаб, бениҳоя қувондик.

Бироқ, масаланинг бошқа томони ҳам бор эди: ҳар бир бошланган ишнинг ўзига хос мураккабликлари, муаммолари ҳам бўлади. Зеро, энг кучли «Гран При» туркумига киритилган мазкур мусобақа йил охирида ўтказилаётгани, қолаверса кураш бўйича республикамизда бундай юқори кўламда илк бор ташкил этилаётган кубок эканлигини ҳисобга олганда у ишқибозларда қизиқиш уйғотармикин, хориждан кучли курашчилар келармикин қабилидаги озгина хавотирга ҳам бордик.

Бироқ, кўплаб ишқибозлару мутахассислар иштирокида «Юнусобод» спорт-соғломлаштириш мажмуасида икки кун давомида ўтган ҳаяжонли ва қизиқарли беллашувлар хавотирга заррача ҳам ўрин қолдирмади. Зотан, 12 мамлакатдан келган маҳоратли эркин кураш усталари ичида кўплаб жаҳон, олимпиада чемпионлари ва совриндорлари, йирик халқаро мусобақаларнинг ғолиблари бор эди.

Шуниси қувонарлики, беллашувларга қаттиқ тайёргарлик кўрган юртимиз курашчилари ўз ғалабалари билан ишқибозларни жуда мамнун этишди. Бинобарин, саккизта вазн бўйича мусобақаларда тўрт курашчимизнинг ҳал қилувчи финал беллашувига йўлланма олиши катта муваффақиятдир. Р. Исломов, Т. Илёсов, И. Купеев ва А. Хинчагов каби курашчиларимиз шундай муваффақиятга эришиб, ўзларининг юксак маҳоратларини яна бир карра намойиш этишди.

Албатта, финал баҳслари осон кечмайди. Айниқса, 63 килограмм вазндаги ўсмирлар ўртасида жаҳон чемпиони қозоғистонлик Исмоил Бозиев ва ёш, умидли юртимиз вакили Талгат Илёсовлар беллашуви шиддатли бўлди. Рақиблар тенг кураш олиб борганликлари натижасида илк бор асосий вақт 0:0 ҳисобида тугади. Фақат қўшимча вақтдагина бой тажрибасини ишга солган Бозиевнинг қўли баланд келиб зафар қучди. Қолган спортчиларимиз эса ўзларига билдирилган ишончни тўла оқлашди.

Жаҳон Кубоги соҳиби, жаҳон чемпионатининг кумуш совриндори, Атланта олимпиадаси қатнашчиси Рамил Исломов Украина чемпиони Евгений Бусловичга қарши гиламга тушди. Ушбу кескин баҳсда 4:3 ҳисобида ғалаба хамшаҳримизга насиб этди. Яна бир ҳамюртимиз Игорь Купеев ҳам 69 килограмм вазнда украиналик халқаро тоифадаги спорт устаси Альберт Базаевни доғда қолдириб олтин нишон соҳиби бўлди.

Ишқибозлар энг кучли курашчимиз — икки карра жаҳон чемпионати совриндори, Осиё чемпиони, Атлантадаги олимпиада қатнашчиси Руслан Хинчаговни зўр олқишлар билан қарши олишди. Туркия чемпиони Ҳасан Кобокчи билан баҳслашган Артурнинг техник жиҳатдан устунлигини ҳисобга олган ҳакам муддатидан илгари уни ғолиб деб топди.

Яна бир юртдошимиз Дамир Захардинов 54 килограмм вазнда бронза медалларининг соҳиби бўлди. Қолган вазнларда эса қозоғистонлик Маулен Мамиров, украиналик Элдор Асанов ва Вадим Тосоев, Америка Қўшма Штатлари вакили Маккой Керрилар ғалаба қозониб олтин нишонлар, мустақиллик кубоги ва пул мукофотлари билан тақдирланишди.

Учта олтин, битта кумуш ва битта бронза нишонларини қўлга киритган ҳамюртларимиз умумжамоа ҳисобида ҳам устун келишди.

Биз турнир давомида кўплаб мутахассис, ишқибозларнинг фикрлари билан танишдик. Жумладан, собиқ курашчи Бегали Жабборов мусобақа тўғрисидаги ўз фикр-мулоҳазаларини қуйидагича ифода этди:

— 1972-75-йилларда эркин кураш билан шуғулланганман, бундай мусобақаларни жон-дилим билан кузатиб бораман. Ва шунинг гувоҳи бўлдимки, ака-ука Хадарцев ва Фадзаевларнинг хайрли анъаналари республикамизда кенг қулоч ёзмоқда. Улар орқасидан янги авлод етишиб чиқди. Зеро, мустақиллик бизга шундай имкониятларни яратиб берди. Ўйлайманки, А. Очилов, Т. Илёсов, Д. Захардинов, А. Хинчагов, И. Купеев каби курашчиларимизнинг энг йирик ғалабалари ҳали олдинда.

Юртимизда яна бир йирик, нуфузли мусобақа якунланди. Мутахассислар, хорижлик иштирокчилар унинг ташкилий жиҳатлари, қатнашчилар таркибига юқори баҳо бердилар. Ўйлаймизки, келгусидаги Осиё ва Жаҳон чемпионатлари, 2000 йилги олимпиада олдидан юртимиз курашчиларининг тайёргарлигини кучайтириш, уларнинг кучли рақиблар билан беллашиб маҳоратларини ошириш борасида анъанавий Ўзбекистон Мустақиллиги кубоги мусобақаларининг тутган ўрни беқиёсдир. Кейинги йилдан бошлаб эса унга Европа, Осиё ва Америка қитъасининг бошқа давлатлари курашчилари ҳам келиши кутилмоқда.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Балоғат ёшининг ширин табассуми.
Равиль Альбеков олган сурат-лавҳа.

Муносабат

ИНСОН КЎРКИ

Қадимги манбалардан бирида ёзилишича, «Либос кийиш баданни ва уят жойларни беркитиш даражасида фарздир. Бу фарзда риоя қилинадиган қоидалар бор. Агар либос кийиш қоидалари нечта деб сўрасалар, ўн бешта деб айтгил: тўртта фарз, тўртта суннат, бешта адаб ва иккита ҳаром (ман қилинган қоидалар)».

Дарҳақиқат, либос — инсон кўрки. Уни кийиш, танлай билиш кишининг дид ва маданиятидан далолат беради. Ҳозирги вақтда эркак ва аёллар кийимининг бир-биридан фарқланиши ҳам кўпчиликка маълум. Эътибор берсангиз, албатта, эркаклар кийимида тугмалар ҳар доим ўнг томонда, аёлларнинг кийимида эса чап ёнида бўлади. Ана шунисига кўра, эркак аёллар кийим-кечаги бир-биридан фарқланади. Бунга амал қилишнинг ҳам ўз тарихи бор экан. Бу ўрта асрларда, эркаклар қилич тақиб юрган кезлардан қолганини кўпчилик билмайди. Қилич эркакларнинг чап томонига осилар ва жангу жадалларда уни ўнг қўллари билан суғуриб олиш улар учун қулай эди. Бундан ташқари, уруш-тўполонлар вақтида асосий ишни бажарувчи ўнг қўлни совуқда иситиш учун қўйинга тиқиш осон бўлган.

Хўш, аёллар кийимига тугманинг чап ёққа қадалиши сабаби нимада? Қадимда, умуман барча халқларда, асл матолардан тикилган либослар бой-бадавлат, ҳукмрон доира аёллари ҳаётига хос бўлган. Ҳаттоки, улар ўзлари кийинишмас, канизаклари ёрдамида ороланишарди. Бундай пайтда ойна рўпарасида тескари акс этгани учун чапдан ўнгга қараб тугма қадаш улар учун ўнғай ва осон ҳисобланган.

Тўғри, ҳозир эркаклар қилич-қалқон билан юришмайди. Қиролича ва бой-бадавлат хонимлар ҳам ўзлари кийинишади. Лекин юқорида айтганимиз қадимги удум барча халқларнинг эркак-аёллари кийинишида сақланиб қолган.

Кийиниш маданияти деган тушунчани албатта, ҳар биримиз турлича талқин қиламиз. Ҳозир бозорларимизни оралаб кўрсангиз, кийим-кечакларнинг тури кўплигидан ҳайратингиз ошади. Албатта, улардан харид қилиб олгингиз, чиройли кийингингиз келади. Корея, Туркия, Ҳиндистон, Арабистон, Эрон, Сурия, Хитойда ишлаб чиқарилиб, Ўзбекистонга келтирилаётган эркак ва аёл, болалар ва қариялар кийим-кечаклари бир-биридан нусха олгандек ўхшаш ва ола қуроқ. Уларнинг сифати ҳам мақтанарли эмас.

Хотин-қизларимиз ҳаётида ҳам кийинишнинг ўта замонавий, кўзларимиз унчалик кўникмаётган модалари кириб келди. Юпқа, ҳарир либослар. Эркакча қилиб тикилган ёзлик, кузлик костюм-шимлар. Майли, кийимни ҳар ким ўз диди, қизиқишига кўра танлайди. Лекин бизда қадимдан аёлларнинг эркакча кийинишлари қораланган-ку. Муҳаммад пайғамбаримиз ўз ҳадисларидан бирида аёл кишининг эркакча кийиниши мутлақо ақлсизлик нишонаси эканлигини таъкидлаган эдилар-ку...

Яқинда метро бекатларидан бирида сариқ ҳарир кофта ва қора юбка кийиб олган ёшгина қизга кўзим тушди. Унинг бўйин ва кўкрак қисми кофтасининг ёқасиз ва деярли очиқ қилиб тикилганидан яққол кўриниб турарди. Бунинг устига у ичкўйлак ҳам киймаган экан. Унинг ёнгинасида турган ёш йигит ҳадеб ўзига қарайверганини сезгач, қиз ўнғайсизланиб, тескари қараб олди. Албатта, бундай кийимлар ўзбек хотин-қизлари учун хос эмас.

Ўзбекистон телевидениесининг «Ахборот» кўрсатувида об-ҳаво ҳақида маълумот берувчи қизнинг эгнидаги ял-ял ёнувчи атлас либосга кўзингиз тушганида, негадир қалбингизда мудраб ётган туйғулар жонлангандек туюлади. Чунки ҳозирда атлас кўпчилик хотин-қизларимизнинг эгнида кўринмай қолди.

«Агар либос сен учунми ёки сен либос учунми, деб сўрасалар, дегил: либос менинг суратимдир ва мен либоснинг маъносиман».

Кийганингиз ярашиқли, кўркам бўлсин! Сизни дилбар, жозибадор кўрсатсин! Сиз ўзбексиз, ҳар қалай шуни унутмасангиз бас.

Ҳулкар ТЎЙМАНОВА.

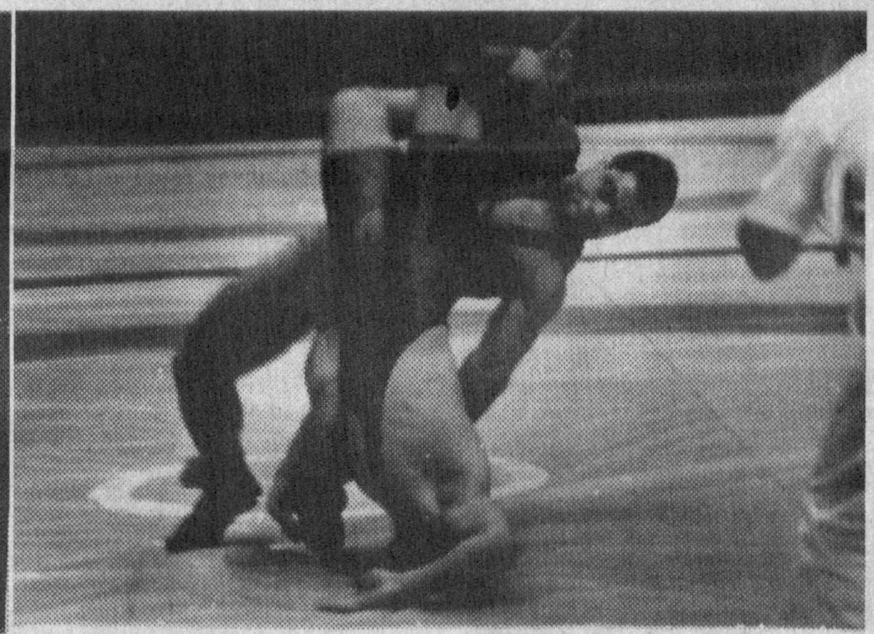

СУРАТЛАРДА: Ўзбекистон Мустақиллиги кубоги мусобақалари ғолиби А. Хинчагов (чапда) ўз устози билан; финал беллашувидан лавҳа.
Рашид Галиев олган суратлар.

Табассум

ҚИМИРЛАМА

(Билса ҳазил, билмаса чин)

«Ҳурматли йўловчилар! Илтимос, ёш болали, ногирон ва кексаларга жой беринг». (Метронинг «Алишер Навоий» ва «Пахтакор» бекатларида ҳар куни эрта тонгдан ярим тунгача тинимсиз бериладиган эълондан).

— Ўлтиравер, ўтир болам,
Юзи ғалвир, чўтир болам,
Пешонаси ғўр, шўр болам,
Ўлтиравер, қимирлама!
Майли болам, ухла, дам ол,
Гапим сенга келмас малол,
Тик турайлик биз кампир, чол,
Ўлтиравер, қимирлама!
Жой топилар, сен анқосан!
Жой сеники, сен танҳосан!
Сен кумушсан, сен тиллосан!
Ўлтиравер, қимирлама!
Чарчагансан, уйқунг бузма,
Урингансан, тинчинг бузма,
Бизни дея турқинг бузма,
Ўлтиравер, қимирлама!
Кексаларга жой берма ҳеч,
Ёшлигингни бой берма ҳеч,
Шу йўсинда сен эрта-кеч,
Ўлтиравер, қимирлама!
Қулоғингни беркитиб ол,
Ўзни овсар, гўлликка сол,
Лек миқ этма, жим, бемалол
Ўлтиравер, қимирлама!
Отанг тенги одамдирман,
Онанг тенги одамдирман,
Оёғимда бардамдирман,
Ўлтиравер, қимирлама!

Искандар РАҲМОН.

СЎЗ — ЧЕМПИОНЛАРГА

Руслан ХИНЧАГОВ (Ўзбекистон):

— Мустақиллик кубоги мусобақалари илк бор ўтказилганига қарамай ташкилий жиҳатдан юқори даражада бўлди. У катта спорт байрамига айланиб кетди, десам муболаға бўлмайди. Украина, Қозоғистон, Қирғизистон, Туркия жуда кучли жамоалар билан иштирок этишди. Айниқса, олимпиада, жаҳон, Осиё чемпионатларининг кўплаб ғолиб ва совриндорларининг қатнашуви унинг кўламини янада оширди. Бундай мусобақаларнинг биз курашчилар учун фойдаси жуда катта. Зеро, йирик чемпионатлар олдидан ўз куч-маҳоратингни баҳолаш, тажрибангни ошириш учун қулай имконият туғилади. Менинг ўзим ҳам 1998 йил бошларида Красноярск шаҳрида ўтказиладиган халқаро мусобақалар олдидан жисмоний тайёргарлигимни яна бир поғона юқорига кўтардим.

Рамил ИСЛОМОВ (Ўзбекистон):

— Очиғини айтганда, Красноярскдаги «А» гуруҳига кирувчи халқаро мусобақадан ташқари илгари МДҲ ҳудудида бундай йирик турнир ўтказилмас эди. Кубок беллашувлари кучли курашчиларга бой бўлди. Ҳатто АҚШдан ҳам спортчилар келганлиги Ўзбекистоннинг халқаро майдонда нуфузи тобора ошиб бораётганидан далолат беради. Ҳамма қатори мен ҳам мусобақаларга қаттиқ тайёргарлик кўрдим. Айниқса финал беллашуви оғир кечди. Зеро, бунда жисмоний эмас, балки руҳий жиҳатдан қийналасан киши. Ахир ортингда Ватан турганини ҳис қилиб, бор куч-маҳоратингни сарфлайсан. Финалдаги рақибим Евгений Бусловични яхши билардим. Ҳатто ўтган йили Минскда ундан мағлубиятга ҳам учраган эдим. «Уйингда деворлар ҳам ёрдам беради», деганларидек яқинларим, дўстларим, устозларим мадади билан ғалаба қозондим.

Исмоил БОЗИЕВ (Қозоғистон):

— Юртингизда илгари бир марта бўлгандим: 13-14 ёшларимда Фарғонада болалар ўртасида ўтказилган турнирда иштирок этиб, Тошкентга йўл-йўлакай киргандим. Ўтган вақт ичида шаҳрингизда катта ўзгаришлар рўй бериб, у таниб бўлмас даражада ўзгариб кетибди. Турнирга таклиф этишганидан жуда мамнунман. Мусобақаларнинг ташкилий жиҳатлари, спорт иншооти — барча-барчаси қониқарли даражада. Барча беллашувлар кескин, муросасиз ва қизиқарли ўтди. Насиб этса кейинги мусобақаларга ҳам албатта келаман.

Махсус «Оқшом» учун

Рафаэль МАРТИНЕТТИ:

ҲАМКОРЛИГИМИЗ РИВОЖЛАНИБ БОРАВЕРАДИ

Ўзбекистон Мустақиллиги кубоги мусобақаларига халқаро кураш федерацияси — ФИЛАнинг биринчи вице-президенти швейцариялик Рафаэль Мартинетти бошчилигида ушбу ташкилот аъзолари ташриф буюриб, беллашувларни бевосита кузатиб, унинг ташкилий томонларига яхши баҳо беришди. Бизнинг Мартинетти билан суҳбатимиз ҳам Ўзбекистон кураш федерацияси ва ФИЛА ўртасидаги алоқалар, истиқболдаги режалар хусусида бўлди.

— Ҳозирги кунда ФИЛА ўз сафларига жаҳоннинг 143 мамлакатини бирлаштирган, — дейди Мартинетти. — Мен юртингиз ФИЛАга қабул қилинганлигидан мамнунман. Зеро, илгари биз собиқ иттифоқ терма жамоаси аъзолари бўлмиш юртингиз вакиллари А. Фадзаев, ака-ука Асланбек ва Маҳарбек Хадарцевларнинг юқори маҳоратларига тан берардик, уларнинг жаҳон чемпионатлари, олимпиадалардаги ажойиб ғалабаларининг гувоҳи бўлганмиз. Шу сабабдан, Ўзбекистон Олимпия қўмитасининг президенти С. Рўзиев Атлантадаги Конгрессда кураш бўйича мусобақа ташкил этиш истагини билдирганда биз унга розилик бердик. Шу билан бирга ФИЛА республикада кураш мутахассисларининг савиясини янада ошириш мақсадида турнир доирасида халқаро тоифадаги ҳакамлар тайёрлаш бўйича семинар уюштиришга қарор қилди. Бевосита турнирга келганда, АҚШ, Эрон, Туркия, Украина, Россия, Қозоғистон каби мамлакатларнинг иштироки унинг юқори нуфузини белгилаб берди. Бу дастлабки мусобақа учун яхши кўрсаткичдир. Зеро, Россияда И. Яригин ва А. Медвед каби курашчиларнинг хотира мусобақаларида ҳам илк пайтда 4-5 терма жамоа қатнашганди. Ўзбекистон кураш федерацияси билан алоқаларимиз тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Келаси йили ушбу мусобақа учун доимий ва қулай вақтни белгилашга ҳаракат қиляпмиз. Бу демак, унинг кўлами йилдан-йилга ортиб бораверади. Юртингизнинг меҳмондўстлиги, шаҳрингизнинг тобора гўзаллашиб, Шарқ машъалига айланиб бораётгани ҳам бунга кенг имкониятлар яратади, албатта.

— Жаноб Мартинетти, айтинг-чи, келажакда Ўзбекистонда жаҳон чемпионатларини ўтказиш имкониятлари ҳам мавжудми?

— Албатта, ФИЛАга 143 мамлакат аъзо бўлса, уларнинг деярли барчаси ўз юртида жаҳон чемпионатини ўтказишни истайди. Бунинг учун эса улар олдига маълум талаблар қўйилади. Жумладан, йилига бир неча марта халқаро мусобақалар ўтказиш, замонавий спорт иншоотларини бунёд этиш шулар қаторига киради. Юқорида айтганимдек, юртингиз кураш мутасаддилари билан мустаҳкам ҳамкорлик алоқаларини ўрнатганмиз. Куни кеча якунланган дастлабки синов сифатидаги Ўзбекистон Мустақиллиги кубоги анъанавий мусобақалари ҳам муваффақиятли ўтди. Келгусида, мусобақаларни лозим даражада ташкил этиб боришингиз билан биз жаҳон чемпионатини Ўзбекистонда ўтказишга қўлдан келган барча чора-тадбирлар билан кўмаклашишга тайёрмиз.

Суҳбатни Дилшод ИСМОИЛ ёзиб олди.

Шахмат

САНКТ-ПЕТЕРБУРГДАГИ МУВАФФАҚИЯТ

Ярим асрдирки, рус шахмат мактабининг асосчиларидан бири Михаил Чигорин (1850—1908) хотирасига бағишлаб мусобақалар ўтказиб келинмоқда. 1957 йили Москвада ўтказилган ана шундай халқаро турнирларнинг биринчиси бўлғуси жаҳон чемпиони Михаил Ботвинникнинг ишонарли ғалабаси билан тугаган ва ғолиб ушбу мусобақада ўйналган партияларни чуқур таҳлил қилиб, уларни жамлаб, китоб ҳолида жаҳон шахмат аҳлига тортиқ қилган эди.

Бундай хотира турнирларининг биз учун эсда қоларлиларидан бири 1984 йили Россия шахмат фестивали номи билан Сочи шаҳрида ўтказилган эди. Бош турнирда жаҳоннинг кўпгина машҳур шахматчилари қатори биринчи ўзбек гроссмейстери Георгий Аъзамов ҳам бўлиб, биринчи ўринни қўлга киритган эди. Ўшанда унинг собиқ жаҳон чемпиони Михаил Таль устидан эришган ғалабасини мухлислар ҳали-ҳамон эслаб юришади.

Россия шахмат федерацияси ташкил этаётган бундай турнирларда Ўзбекистон вакиллари қатнашиб келмоқдалар. Чунончи, яқинда Санкт-Петербургда якунланган навбатдаги хотира турнирда жами 150 нафар иштирокчи бўлиб, уларнинг учдан бири халқаро гроссмейстерлардан таркиб топди. Швейцарча усулда ўтказилган бу нуфузли мусобақада чирчиқлик халқаро гроссмейстер Сергей Загребельний 9 имкониятдан 6,5 очко жамғарган ҳолатда 2-совринни бўлишиб олди. Унинг ҳамшаҳари халқаро гроссмейстер Михаил Салтаев 5,5 очко билан жадвалнинг юқори қисмидан жой олди.

МАЛАЙЗИЯДАГИ ТЕЗКОР МУСОБАҚА

Кейинги йилларда Осиё мамлакатларида ўтказилаётган нуфузли шахмат мусобақаларининг сони тобора ортиб бормоқда. Бунда Индонезия, Малайзия, Бирлашган Араб Амирликлари ўрнак бўлишмоқда. Яқинда Малайзияда аёллар ўртасида антиқа бир турнир ниҳоясига етди. Тезкор шахмат бўйича аёллар ўртасида ўтказилган бу халқаро турнирда турли мамлакатлардан 32 нафар киши иштирок этиб, 7 имкониятдан 5 очко жамғарган Ўзбекистон собиқ чемпиони Анжелла Хегай IV-VI ўринларни баҳам кўрди. Иккинчи вакилимиз миллий спорт устаси Ирина Горшкова эса жадвалнинг биринчи ярмидан ўрин олди.

СИНОВ ВАЗИФАСИНИ ЎТАДИ

Жаҳон шахмат таснифи бўйича биринчи юзликка кирувчи, аниқроғи рейтинг даражаси бўйича 56-ўринда турувчи тошкентлик халқаро гроссмейстер Александр Ненашев яқинда Грецияда бўлиб ўтган иккита халқаро турнир натижасига кўра тўртинчи соврин эгаси бўлди. Бу мусобақалар 8 декабрда Голландияда бошланадиган жаҳон шахсий биринчилиги саралаш мусобақалари олдидан Ненашев учун зарур машқ ва синов вазифасини ўтади. Эслатиб ўтамиз, жаҳон биринчилиги саралаш мусобақаларида жами 64 шахматчи иштирок этади ва уларнинг бири Ненашевдир.

ПОЙТАХТЛИКЛАР — БИРИНЧИ

Ҳамма соҳадаги каби шахматда ҳам муносиб ўринбосарлар тайёрлаш жуда муҳимдир. Шу тамойилга амал қилаётган республика шахмат федерацияси қобилиятли ёшлар малакасини тобора ошириш йўлларини қидириб улар ўртасида имкони борича кўпроқ мусобақалар ўтказишга ҳаракат қилмоқда. Яқиндагина ниҳоясига етган биринчи Халқаро болалар турнири кўпчиликда ҳавас уйғотгани рост. Орадан кўп ўтмай, Қарши шаҳрида ўсмирлар ва қизлар ўртасида республика биринчилиги ўтказилиб, унда барча вилоятлардан вакиллар қатнашганлиги қувончли воқеадир. Ўсмирлар ўртасида биринчилик Тошкент командасига, қизлар ўртасида эса ғолиблик самарқандликларга насиб этди. Мусобақа ташкилотчилари юқори кўрсаткичга эришганлар учун кўплаб эсдалик совғалари тайёрлаганликлари, унинг ёпилиш маросимида вилоят ҳокими Озод Фармонов ва бошқа раҳбарларнинг иштирок этганлиги эътиборга лойиқдир.

Мамажон МУҲИТДИНОВ.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Азиз ҳамшаҳарларимиз ва пойтахтимиз меҳмонлари диққатига!

ТОШКЕНТ

лаҳзали пуллик лотереясида ўз омадингизни синаб кўринг. Сизни ҳар тўртинчи чиптада 100 сўмдан 100.000 сўмгача пул ютуқлари кутмоқда!

Энг омадли ишқибозларимизга эса 500.000 ва 1.000.000 сўмлик пул ютуқлари мунтазирдир!

1000 сўмгача бўлган пул ютуқлари лотерея чипталари сотилаётган жойнинг ўзида тарқатувчилар томонидан тўланади. 5000 сўмлик ва ундан ортиқ пул ютуқларини олиш учун эса Ўзбекистон Халқ банкининг Тошкент шаҳридаги исталган бўлинмаларига мурожаат қилишингиз мумкин.

Акмал Икромов туман нотариал идорасидаги ўрни бўш жойга нотариал фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияси бўлганлар учун танлов ўтказилади. Унда қатнашишни истаганлар бир ой муддат ичида Адлия бошқармасига мурожаат қилишлари лозим.

"Марказий бозори"
Ҳиссадорлик жамияти акциядорлари диққатига!

Шу йил 23 декабрь соат 16.00 да ҳиссадорларнинг навбатдан ташқари мажлиси чақирилади. Мажлис Ҳамза ҳокимияти мажлислар залида бўлади. Ҳиссадорларни рўйхатга олиш соат 14.00 да бошланади.

"Ўзбекдавцирк" республика бирлашмаси Тошкенбой Эгамбердиев номли Тошкент давлат цирки — 1997 йил 25 декабрдан 1998 йил 11 январгача

Болалар, сизлар учун!
Мактаб ўқувчиларининг қишки таътил кунларида
ЦИРКДА АРЧА
"ТИРИК СУВ ЁКИ ЧИЖИК ВА ПИЖИКНИНГ САРГУЗАШТЛАРИ"
ЯНГИ ЙИЛ ЭРТАГИ

Қатнашадилар: Қорбобо, Қорқиз, Эртаклар қаҳрамонлари, цирк санъати барча жанрлари бўйича ҳамда ўргатилган ҳайвонлар иштирокидаги цирк дастури.

Томошалар: 25, 26, 27, 28, 29 декабрда - соат 10.00, 12.00, 14.00, 16.00; 31 декабрда - соат 16.00; 1 январда - соат 10.00; 3, 4 январда - соат 18.00; 10 январда - соат 18.00; 11 январда - соат 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00 да бошланади.

Билетларнинг олдиндан сотилиши ташкил этилган. Билетлар нақд пулга ёки пул ўтказиш йўли билан 1997 йил 15 ноябрдан бошлаб сотилади. Касса соат 10.00 дан 18.00 гача ишлайди. Маълумотлар учун телефонлар: 144-35-91, 144-35-89, 144-29-04.

СОТИЛАДИ

Чорсу майдони, Гум ёнидаги 12 қаватли уйнинг 7-қаватида жойлашган уч хонали квартира, мебель, оқ-қора телевизор шошилинч равишда сотилади. 45-38-88 телефонига соат 18 дан кейин қўнғироқ қилинг.

СОТИЛАДИ

Яккасарой туманида жойлашган барча қулайликларга эга планли уй сотилади. Телефон: 50-49-19.

Шайхонтоҳур туманидаги «Тангри Харам» хусусий фирмаси **ТУГАТИЛАДИ.** Эътирозлар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қабул қилинади.

Давлат Мулки қўмитасининг Тошкент шаҳар бошқармаси Ўзбекистон Республикаси Бош Вазирининг ўринбосари, Ўзбекистон Республикаси Давлат Мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш қўмитасининг Раиси В. А. Чженга отаси **Анатолий Николаевич ЧЖЕНнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Тошкентсавдо» бирлашмаси жамоаси «Хур Омад» жамоа корхонасининг раҳбари А. Исмоиловга волидаи муҳтарамаси **Хуриниcохожи она ИСМОИЛОВАнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекнаво» гастрол-концерт бирлашмаси М. Қориёқубов номидаги Академик ва халқ бадиий жамоалари дирекцияси Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ артисти Ғуломжон Ёқубова фарзандлари **АЛИШЕР ва ЗАФАРларнинг** бевақт вафот этганликлари муносабати билан оиласига ва яқин кишиларига чуқур таъзия изҳор қилади.

«Узбланкнашр» нашриёти жамоаси нашриёт ходими Раҳмат Пайзибековга онаси **Мелихон ИСЛОМОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

1 декабрдан 7 декабргача кўриб, дам олинг

ДУШАНБА, 1

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.30 «Ҳафтанома».

*

8.30 «Янграсин шўх ялалалар».
8.55 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
9.20 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Ўлмас касб соҳиблари».
9.30 Болалар учун. «Омад юлдузи».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Сиҳат-саломатлик» почтаси.
10.35 «Жаҳон киноси юлдузлари».
10.55 Кино янгиликлари.
11.10 «Хасад». Бадиий фильм.
12.55 «Кетмас давлат берсин».
13.15 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 1-қисм.
14.05—14.35 Дони Зокиров номидаги халқ чолғу оркестрининг концерти.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун. «Санъат ғунчалари».
18.35 «Олам ва одам».
18.55 «Аср муаммоси».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.10, 23.45 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Қалб минбари».
21.20 Ҳожи Абдулазиз Расулов номидаги I Республика хонандалари кўрик-танлови совриндорларининг концерти.
22.15 «Қимирлаган қир ошар».
22.25 «Келин-куёв». Телешоу.
23.05 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 6-қисм.
23.50 «Ахборот».
00.15—00.20 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25 — Эълонлар.
18.20 «Ерилтош». Мульттўплам.
18.35 «Табиат дунёси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Туризм ҳақида».
20.20 «Мусиқий йўлка».
20.30 «Ахборот».
20.55 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.15 «Кинонигоҳ».
22.05 Кундалик.
22.15 «Спорт қитъаси».
23.15 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
23.55—00.05 Кундалик.

III

18.15 Янгиликлар.

*

Россия жамоат телевидениеси. 18.20 — 21.35

*

21.35 «Кругозор». Тележурнал.

*

Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45

*

22.45 Эълонлар.
22.50 «Тўрт шим ва чит кўйлак». Қисқа метражли бадиий фильм.
23.20 — 23.40 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультикарусель».
19.00, 21.20 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.
19.30 «Ракурс».
20.00 «Жаҳон».
20.20 «Авторейд».
20.30 «Тақдир сўқмоқлари». Бадиий фильм. 3-серия.
21.25 «Умр баҳори».
21.40 «Спорт-тайм».
22.10 «Тасвир—97». Танлов якунлари. 2-қисм.
22.35 «Умид».
23.05 — 23.15 «Хайрли тун!».

СЕШАНБА, 2

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Олам ва одам».
8.55 Ҳожи Абдулазиз Расулов номидаги I Республика хонандалари кўрик-танлови совриндорларининг концерти.
9.45 Биржа ва банк хабарлари.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Ботма, қуёш». Публицистик кўрсатув.
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Физика.
11.00 Инглиз тили.

*

11.30 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм. 6-қисм.
12.10 «Рақс, рақс, рақс».
12.25 «Давр ва таълим».
12.45 «Остонаси тиллодан». Адабий кўрсатув.
13.15 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 2-қисм.
14.05—14.35 Ўзбек халқ куйларидан концерт.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Ғаройиб саёҳат». Мультфильм.
18.20 «Ғазалхон ёшлигим».
18.40 «Ислоҳот ва масъулият».
19.00 «Бизга мактуб йўллабсиз».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.15, 23.30 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Аждодлар руҳидан таралган наво».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «XXI аср бўсағасида».
21.30 Телетанлов. «Ўзлигинг намоён қил». Экранда — Андижон вилояти.
22.20 «Санъаткор саодати». Э.Лутфуллаев.
22.50 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси 7-қисм.
23.35 «Ахборот».
24.00—00.05 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25 — Эълонлар.
18.20 «Ерилтош». Мульт-тўплам.
18.35 «Палитра».
18.50 «Дойче Велле» тақдим этади...»
19.10 «Нафис мажлислар».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Кино ҳақида...»
20.30 «Ахборот».
20.55 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.15 «Кинонигоҳ».
22.55 Кундалик.
23.05 «Бизнинг авлод».
23.20 «АКС».
23.40 Ишбилармонлар ҳафтаси.
23.55—00.05 Кундалик.

III

18.15 Янгиликлар.

*

Россия жамоат телевидениеси. 7.30 — 9.00

* * *

18.20 — 21.35

*

21.35 Томошабинлар талабларига биноан концерт.

*

Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45

*

22.45 Эълонлар.
22.50 «Коттон» клуби». Бадиий фильм. 1-серия (АҚШ).
23.50 — 00.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 Кўрсатувлар тартиби.
18.50 «Мультқарусель».
19.05, 20.55 Эълонлар.
19.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.55 «Солиқ ҳақида сабоқлар».
20.10 Мусиқий дақиқалар.
20.15 «Жонли тил».
21.00 «Тақдир сўқмоқлари». Бадиий фильм. 4-серия.
21.50 «Дурдаршан».
22.20 «Моҳир».
22.45 «Телефакт» (Маданият янгиликлари).
22.55 ТВ-IV да немис тўлқини.
23.20 МУсиқий дақиқалар.
23.25 «Америкага бир назар».
23.50 — 24.00 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 3

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Санъаткор саодати». Э.Лутфуллаев.
8.55 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Бобур».
9.20 «Талаба ва спорт».
9.40 «Оламни асранг!»
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Маҳорат».
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Ботаника.
11.00 Янги алифбони ўрганамиз.
11.30 Умумий биология.

*

12.00 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм 7-қисм.
12.40 «Сайқал». Видеоканал.
13.40 «Тасвирга кўчган кўнгил».
14.05—15.25 «Оролга сайр». Бадиий фильм.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Уз ўрнинг бор».
18.40 «Бу ёруғ оламда Ватан биттадур».
18.45 «Ҳуқуқий жамият сари».
19.00 «Қишлоқ ҳаёти».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.10, 23.25 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Ранглар жилоси».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
21.20 «Кўшиқ билан кўраман оламни».
21.50 «Таҳлил». Публицистик кўрсатув.
22.15 «Севгим менинг, андуҳим менинг». Киноконцерт.
22.45 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 8-қисм.
23.30 «Ахборот».
23.55—24.00 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ерилтош». Мульттўплам.
18.35 «Классик куйлар кечаси».
18.55 «Услуб».
19.05 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Кино ҳақида...»
20.30 «Ахборот».
21.00 «Хонадонингизда осойишталик бўлсин».
21.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.40 «Кинонигоҳ».
23.10 Кундалик.
23.20 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

III

18.15 Янгиликлар.

*

Россия жамоат телевидениеси. 7.30 — 9.00

* * *

18.20 — 21.35

*

21.35 «Шоҳсупа сари йўл». Спорт дастури.

*

Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45

*

22.45 «Эълонлар.
22.50 «Коттон» клуби». Бадиий фильм. 2-серия.
23.50 — 00.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00, 21.45 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.
19.30 «Нафосат гулшани».
20.00 «Спортлото».
20.10 «Ҳуқуқ ва бурч».
20.30 «Ташрифлар ва таклифлар».
20.55 «Тақдир сўқмоқлари». Бадиий фильм. 5-серия.
21.50 «Мурувват».
22.30 «Автосалтанат».
22.40 «Азизим...».
23.10 «Бу ажиб дунё».
23.25 — 23.35 «Хайрли тун!».

ПАЙШАНБА, 4

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Кўшиқ билан кўраман оламни».
9.05 «Иқтисодиёт чорраҳаларида»
9.25 «Соғлом авлод — соғлом миллат».
9.40 «Қишлоқ стадионларида».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Талаб ва таклиф».
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Ўзбекистон тарихи.
11.00 Она тили.

*

11.30 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм 8-қисм.
12.10 «Соз сеҳри». Мусиқий дастур.
12.40 Болалар учун. «Ҳикматлар ҳазинаси».
12.55—14.00 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Кичкинтоймиз — гижингтоймиз».
18.30 «Ўзбекистон қаҳрамонлари». Бўрон Рўзиев.
18.45 «Акция ва акциядор».
19.00 «Эъзоз». Телеочерк.
19.25, 20.25, 20.55, 22.05, 23.15 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Юзма-юз».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 5 йиллигига. «Конституцион суд: бугун ва эртага».
21.20 «Эъзоздаги қўшиқлар».
21.50 «Вазият». Публицистик кўрсатув.
22.10 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 9-қисм.
22.50 «Битик». Адабий-маърифий кўрсатув.
23.20 «Ахборот».
23.45—23.50 Ватан тимсоллари.

II

9.00 Мультипанорама.
9.20 «Синфдош».
9.40 «Бари ҳазил».
9.55 «Мусиқа салтанати».
10.20 «Даллас». Телесериал.
11.10 «Кенгга кенг дунё».
11.25—13.00 Видео—«О».

***

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Аралаш-қуралаш». Болалар учун дастур.
18.30 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
18.50 «Эгиз қўшиқлар».
19.10 «Қатрада қуёш».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Сайёралар рақси».
20.15 «Сир».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Мутойиба».
21.20 «Мусиқа теграсида».
21.40 «Одобнома».
21.50 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.00 «Кино жавонидан».
23.40—23.50 «Даракчи».

III

18.15 Янгиликлар.

*

Россия жамоат телевидениеси. 7.30 — 9.00

* * *

18.20 — 21.35

*

21.35 Эълонлар.
21.40 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».

*

Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45

*

22.45 «Бисотли аёл». Бадиий фильм. 1-серия.
23.30 — 23.50 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00, 21.30 Эълонлар.
19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.50 «Ҳамшаҳарлар».
20.10 «02» тўлқинида.
20.25 «Минг бир маслаҳат».
20.40 «Тақдир сўқмоқлари». Бадиий фильм. 6-серия.
21.35 «Каталог».
21.45 «Интерспорт».
21.55 «Чинсэн».
22.25 «Дурдаршан».
22.55 — 23.05 «Хайрли тун!».

ЖУМА, 5

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Эъзоздаги қўшиқлар».
8.55 «Юзма-юз».
9.15 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Куй ва соз соҳиби».
9.30 «Авлод». Публицистик кўрсатув.
9.50 «Танаффус». Мультфильм.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Умид учқунлари».
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари.
11.00 Немис тили.
11.30 Тасвирий санъат.

*

12.00 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм. 9-қисм.
12.40 «Санъат дўстликка чорлайди». «Суғдиёна» — Қоҳирада.
13.05 «Инсон ва замин». Тележурнал.
13.30 «Ажаб саодат эрур...» Бадиий-публицистик кўрсатув.
14.05—15.25 «Эртаклар тарк этган дара». Бадиий фильм.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Ғойиб бўлди осмонда қуш». Мультфильм.
18.20 Болалар «Хотира» китоби. Қ.Муҳаммадий таваллудининг 90 йиллигига.
18.50 «Мулкдор».
19.15 «Шеър ва шуур».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.00, 23.05 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Чемпион билан учрашув».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иқтисод алифбоси».
21.30 Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 5 йиллигига. «Қўшиғимдасан, Ватан». Мусиқий дастур.
22.05 «Сеҳрли шуъла». Кинокўрсатув.
22.25 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 10-қисм.
«Мунаввар дунё». Маърифий-дам олиш дастури:
23.10 «Олам».
23.30 «Инсон». Кинокомпозиция.
23.40 ЎзТВ экранида биринчи марта. «Оқибат». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 16-қисм (Миср Араб Республикаси).
00.25 «Ахборот».
00.50—00.55 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Аралаш-қуралаш». Болалар учун дастур.
9.15 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
9.35 «Эгиз қўшиқлар».
9.55 «Қатрада қуёш».
10.10 «Сайёралар рақси».
10.30 «Сир».
10.40 «Мутойиба».
11.00 «Мусиқа теграсида».
11.20 «Одобнома».
11.30—13.10 Кино жавонидан.

* * *

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Бор экан-да, йўқ экан».
18.40 «Камолот».
19.00 «Эслайсизми?»
19.10 «Яхши дам олинг».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Дубль».
20.10 «Тақдим».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Ривоят».
21.10 Мусиқа ва рақс.
21.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.45 «Кинонигоҳ».
23.25 «Бокс, бокс, бокс».
23.45 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
00.30—00.40 «Даракчи».

III

18.15 Янгиликлар.
18.20 «Эртак учун раҳмат». Телефильм.

*

Россия жамоат телевидениеси. 7.30 — 9.00

* * *

18.30 — 21.35

*

21.35 «Мусиқа ҳамма учун». Мусиқий дастур.

*

Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45

*

22.45 Эълонлар.
22.50 «Бисотли аёл». Бадиий фильм. 2-серия.
23.30 — 23.50 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель.
19.00, 21.20 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.
19.30 «Умид чечаклари».
19.50 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
20.20 «Осиё» монитори.
20.50 «Уй остонадан бошланади».
21.25 Араб эстрадаси.
21.50 «Ширу-шакар».
22.20 «Йиллар ортидаги йўллар».
22.50 «Йўлингиз бехатар бўлсин».
23.10 — 23.20 «Хайрли тун!».

ШАНБА, 6

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Мусиқа бўстони». Телеальманах.
8.50 «Шоҳруҳ» клуби.
9.10 «Оқибат». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 16-қисм.
9.55 «Зиёрат».
«Ёшлик» студияси намойиш этади:
10.05 «Орзулар қанотида».
10.25 «Талабалар саҳнасида».
10.55 «Туташ томирлар».
11.10 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм. 10-қисм.
11.50 Футбол. Мавсум якунига доир мулоқот.
13.20 «Меҳр макони».
13.40 «Қўшиғим, жон қўшиғим».
14.05—15.05 «Сўз санъаткори». Абдулла Қаҳҳор таваллудининг 90 йиллигига.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Мультолам».
18.20 Ёшлар учун. «Нима учун?»
18.40 «Ҳайрат». Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.00 «Мувозанат». Ахборот-таҳлилий кўрсатув.
19.25, 20.25, 20.55, 22.30 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.15 «Омонлик тилаймиз».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Ўзбекистоннинг янги тарихи».
21.30 «Нафосат гулдастаси».
21.55 «Дунё бўлди, чаманим маним».
«Тунги ёғду». Дам олиш дастури:
22.35 «Сен учун». Киноконцерт.
22.55 «Имкон чўққилари».
23.05 Микель Плачидо «Шов-шув» фильмида. 4-серия.
00.50 «Мунажжим башорати».
00.55—01.00 «Тунги пойтахт таронаси».

II

9.00 «Бор экан-да, йўқ экан».
9.20 «Камолот».
9.40 «Эслайсизми?»
9.50 Дубль.
10.05 «Тақдим».
10.25 «Ривоят».
10.35 Мусиқа ва рақс.
10.55 «Кинонигоҳ».
12.25—12.45 Бокс. Бокс. Бокс.

***

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Боланинг тили».
18.30 «Ерилтош». Мульттўплам.
18.50 «Қонун ҳимоясида».
19.00 «Таянч».
19.15 Дилором наволар.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Бизнес-академия».
20.10 «Глобус». Телеальманах.
20.30 «Ахборот».
21.00 ТВ ва театр.
21.20 «Даллас». Телесериал.
22.10 Мафтункор чеҳралар.
22.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.40 Видео—«О».
00.20 Интерфутбол.
00.40—00.50 «Даракчи».

III

18.20 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.

*

Россия жамоат телевидениеси. 18.25 — 21.30

*

21.30 Эълонлар.
21.35 «Бисотли аёл». Бадиий фильм. 3-серия.
23.00 — 23.20 «Мовий қуш». Телефильм.

IV

9.00 «Аэробика».
9.20 Эълонлар.
9.25 Шанба эртаги.
10.45 «Кросс-Роудс кафеси»га хуш келибсиз». («Америкага бир назар» кўрсатувига илова: Инглиз тили — ҳамма учун).
11.15 «Учувчи шифокорлар». Телесериал.
12.00 — 12.20 «Корейс тилини ўрганамиз».

* * *

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00, 22.15 Эълонлар.
19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.50 «Шанба оқшомида».
20.00 «Биргаликда куйлайлик».
20.45 «Спектаклдан сўнг».
21.15 Далил ва шарҳ.
21.25 «Самодаги олмослар». Телесериал.
22.20 «Бу ажиб дунё».
22.35 «Хит-коллекция».
22.55 — 23.05 «Хайрли тун!».

ЯКШАНБА, 7

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Олам». Кинокўрсатув.
11.20 «Туйғулар жаранги».
12.00 «Зийнат».
12.20 Ёшлар учун. «Мен билган, билмаган дунё».
12.40 «Қувноқ стартлар».
13.25 «Халқ ижодиёти».
13.45 «Излаган имкон топар».
14.05 «Жавоҳирлар бўстони». Адабий кўрсатув.
14.45—15.35 «Нурли келажак». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Қўнғироқча».
18.20 Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 5 йиллигига. «Йигит омон бўлса».
18.45 «Марҳабо, талантлар». Киноконцерт.
19.05 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 — Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
20.00 «Қўлчалар». Теленовелла.
20.30 «Ҳафтанома».
21.05 «Якшанба оқшомида». Мусиқий дам олиш дастури.
21.35 Телевизион миниатюралар театри.
22.10 «Спорт, спорт, спорт».
«Аср мўъжизаси» кинодастури:
22.30 Кино янгиликлари.
22.45 Ўзбек киноси ижодкорлари.
23.05 «Парадизо» кинотеатри». Бадиий фильм.
00.35—00.40 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Боланинг тили».
9.15 «Ерилтош». Мульттўплам.
9.35 «Қонун ҳимоясида».
9.45 «Таянч».
10.00 Дилором наволар.
10.10 «Бизнес-академия».
10.25 «Глобус». Телеальманах.
10.40 ТВ ва театр.
11.00 «Даллас». Телесериал.
11.50 Мафтункор чеҳралар.
12.10 Видео—«О».
13.50—14.10 Интерфутбол.

***

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Болалар дунёси».
18.30 «Турфа олам».
19.00 «Нафосат».
19.10 «Келгуси ҳафтада».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 — Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
20.00 «Зар қадри». Мусиқий дастур.
20.30 «Ҳафтанома».
21.05 Жараён.
21.20 «Даллас». Телесериал.
22.10 «Изҳор».
22.35 «Миллионлар ўйини».
22.50 «Тақвим, Эълонлар, Оҳанглар».
23.00 Видео — «О».
00.35—00.45 «Даракчи».

III

17.10 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
17.15 «Бисотли аёл». Бадиий фильм. 4-серия.

*

Россия жамоат телевидениеси. 18.40 — 00.05

*

00.05 Эълонлар.
00.10 — 00.35 «Панорама» (рус тилида).

IV

9.00 «Хайрли тонг!».
9.30 «Парле ву франсэ?».
9.55 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
11.35 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
11.45 Эълонлар.
11.50 «Сен ҳақингда ва сен учун».
12.05 Киносалон. «Тутинган ота». Бадиий фильм. 2-қисм.
14.55 «Жонли сайёра».
15.15 «Мулойим аёл». Бадиий фильм.
16.50 — 17.10 «Сенинг вақтинг».

*

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00, 21.00 Эълонлар.
19.05 «Менинг кўчам».
19.20 «Телеташриф».
19.40 «Мусиқий Олимп».
20.00 «Тошкент оқшомлари».
20.30 «Иштирок этувчилар».
21.05 Киносалон. «Тутинган ота». Бадиий фильм. 3-қисм.
23.55 «Жаҳон кинематографияси янгиликлари».
00.25 — 00.35 «Хайрли тун!».

Тошкент оқшоми
Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 133-29-70; эълонлар 133-28-85, 133-08-74, 136-57-65. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 209

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлинмаларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0736. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 5.585 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.